

OOST EN WEST

Officieel Orgaan der Koninklijke Vereniging „Oost en West“
Uitgave Schefferdrukkerij, Dordrecht, Wijnstraat 47, Tel. 5700

14-daags tijdschrift onder
redactie v/h dagelijks Bestuur

CONTRIBUTIE:
Leden: minimum f 6.— per jaar
Donateurs: minimum f 10.— p. j.

ADRES DER REDACTIE:
Dr Kuyperstraat 5, Den Haag;
tel. redactie: 115936; giro 14574

Vijf punten en vijf vragen

T elkens schijnt het, of de Indische tragedie een climax heeft bereikt. Telkens verwacht men dan, dat daar ten langen leste een beslissende wending op moet volgen. En telkens opnieuw komt die beslissing niet. Zij wordt ontgaan, uitgesteld, verschoven. Het lijkt of men een spel speelt met de tijd. Een spel, dat eerst voorzichtig en geduldig, later driftig en wanhopig wordt gespeeld. Een spel om tijd te winnen.

Ongelukkigwijze is gebleken, dat wie dan ook bij deze tijdswinst gebaat mocht zijn, daartoe het Nederlandse volk en de volken van Indonesië gezinszins behoren.

Het tegendeel is juist. Er zijn nu meer dan twintig maanden verstreken, sinds Japan capituleerde. In Indië is het sindsdien van kwaad tot erger gegaan. Men heeft in die twintig maanden in Indië méér conferenties gehouden, dan in de twintig jaren, die er aan voorafgingen.

Men zou de historie van die twintig maanden kunnen schrijven in een schier-eindeloze opsomming van vergaderingen en van conferenties: in Batavia, in Londen, op de Hoge Veluwe, in Den Haag, in Linggadjati, in Washington. Men zou — helaas — diezelfde historie kunnen schrijven met de dood van duizenden, met de ellende, de honger, de verwildering van miljoenen. Men zou haar moeten schrijven in bloed en tranen.

Een climax, die tot een beslissing zou moeten voeren, scheen weer bereikt toen de ministers Beel en Jonkman naar Indië vertrokken. Zij gingen met een besluit van de Minister-raad in hun zak; zij gingen met zeer positieve inzichten; zij gingen met welomschreven besluiten. Deze ministers zijn in Indië eigen wegen gegaan, zelfstandiger dan bepaalde Indische raadslieden wensten. De ministers zijn in Indië tot bepaalde conclusies gekomen, onafhankelijker dan daar verwacht werd.

Men kent nu het resultaat.

Het resultaat van het ministerieel bezoek ligt vast in de nota, welke tot de Republiek Indonesia gericht werd. Vijf punten en vijf vragen. Binnen veertien dagen zou de regering van de republiek haar antwoord moeten geven. Men heeft, om het ultimatief karakter te verzachten, nagelaten te vermelden wat gebeuren zal, zo het antwoord onbevredigend mocht uitvallen. De vijf punten betreffen:

1. het centraal apparaat der federatie;
2. de buitenlandse betrekkingen;
3. de militaire samenwerking;
4. de economische vraagstukken;
5. de verhouding: Republiek-overig Indië.

Men heeft over het algemeen in Nederland de indruk, dat hiermede een laatste woord gesproken is.

Zo lachten de Indonesische afgevaardigden tijdens de besprekingen, die het „incident-Modjokerto“ regelden. Maar ook deze regeling werd niet nagekomen.

De Republiek krijgt nog een kans. Nog één kans. De laatste?

Wij vrezen, dat dit *niet* de laatste kans zal zijn, en *niet* de climax, welke een beslissing brengt, en *niet* de inleiding tot een bevredigende, afdoende en duurzame oplossing der Indische problemen. De beide ministers waren tot een tweevoudige zekerheid gekomen. Zij zagen, *ten eerste*, ter dege in, dat de leiding der Republiek in het geheel niet van zins was het basis-accord van Linggadjati loyaal uit te voeren. Zij werden, *ten tweede*, in hun overtuiging gesterkt, dat het bewind-Van Mook-Schermerhorn-Van Poll niet uit de figuren bestond, waarvan de thans onontbeerlijke staatsmanskunst en de even onontbeerlijke kracht kon worden verwacht.

Ondanks die overtuiging is men tot deze nota gekomen. Een nota, die opnieuw de beslissing uitstelt, vertraagt en verschuift. Een nota die *niets* beslist omtrent de onmisbare vernieuwing van de Nederlandse leiding in Indië. Een nota die, al zou zij door de Republiek worden aanvaard, niets garandeert omtrent de naleving. Zolang *dezelfde* leiding van *dezelfde* Republiek enerzijds, met *dezelfde* leiding der N.I. Regering anderzijds, met de uitvoering der vijf punten blijft belast, ontbreekt elke waarborg, dat men nu ineens wél tot de zake-lijke uitvoering van Linggadjati en tot een gezond, krachtig en opbouwend beleid zou komen.

De vijf punten van deze nota blijven vijf vragen. Het antwoord op die vragen blijft uit.

ROTTERDAMSCH
LLOYD

Restaurant „Corner House”

ROTTERDAM

Telef. 31764 Mathenesserplein 31

Voor speciaal *Indische Rijsttafel*

Café-Restaurant „WEST-END”

Telefoon 84817 AMSTERDAM, Overtoom 87
81576
86075 Aanbevelend: W. Planje

G. J. R. VAN DER GAAG & ZN

Groenmarkt 27, Den Haag
Telefoon No. 112512

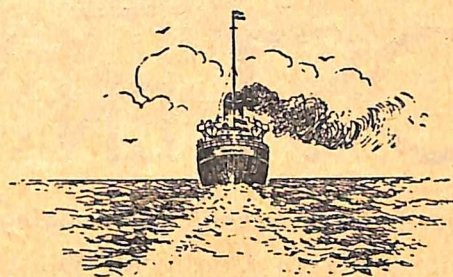
Drogerijen - Chemicaliën

Depôt der meest bekende
Binnen- en buitenlandse Spécialité's

Stelt U belang in de verschijning van een Encyclopaedie, volgens een geheel nieuw systeem, waarbij vele bezwaren, die tegen de van oudsher bekende encyclopaedie bestaan zijn opgeheven? Zoo ja, vraagt dan toezending, bij verschijning, van een prospectus betreffende de E.N.S.I.E

Boekhandel P. v. Ketel

G. J. VAN DRIMMELEN, L. v. Meerdervoort 198b
's-Gravenhage. Telefoon 330481.

Oost West - Thuis Best

met *Cjamin* 't allerbest!

Eet

Ten Hoeve's

Roggebrood

Heerengracht 22, Waldeck Pymontkade 2E
DEN HAAG

v. Meursstraat 10a, ROTTERDAM

Golfcarton en Papierwarenfabriek N.V.

Nijverheidstraat 39-49, Rotterdam
Telefoon 72714 (2 lijnen)

DE BRON

VAN PAKPAPIER

EN GOLFCARTON

Hoû en Trouw

bij „De Schouw”

Witte de Withstr. 80

J. J. Dekker

ROTTERDAM

Operastudio

VAKOPLEIDING VOOR JONGE KUNSTENAARS
in vocaal-dramatische kunst, operette- en opera-koor

Instuderen ensembles en fragmenten, dramaturgie en analyse inbegrepen. Opvoeringen door de jonge kunstenaars worden voorbereid.

Inlichtingen: SCHEPENSTRAAT 89A, Tel. 45499, ROTTERDAM

Wat mag men meenemen?

Er heeft zich een drama voltrokken. Een drama, dat door verreweg het grootste deel van het Nederlandse volk niet is opgemerkt. Het is er niet minder schrijnend om. Er zijn, sinds Indië „bevrijd” werd, vele tienduizenden Nederlanders uit Indië teruggekeerd. Hun aantal zal straks de honderduizend verre overschreden hebben; niemand weet nog, wat het totale getal zal zijn.

De meesten van deze Nederlanders hebben alles verloren. Hun huis. Hun meubels. Hun tapijten, hun gordijnen, hun huisraad. Meestal: hun kleding. Dikwijls: hun spaargeld. In vele gevallen: letterlijk alles, wat zij ter wereld bezaten.

Zal er weer plaats voor hen zijn in Indië? Men weet het niet. Er is nog altijd een kleine kans, dat het in Indië wèl in orde komt. Dan is er natuurlijk plaats voor vele tienduizenden Nederlanders — aan wier arbeid een zo dringende behoefte bestaat. Voorlopig... weet men het niet. Het blijft in alle gevallen van belang, wat de Nederlanders, die Indië verlaten, naar Nederland mogen medenemen. Voorzover natuurlijk er voor hen iets mede te nemen valt...

Deze zaak is geregeld in circulaire C 10 van 31 Maart 1947 van het N.I. Deviezeninstituut en daar is nu onlangs een toelichting op verschenen, die ook in Nederland bekend behoort te zijn. Zij luidt:

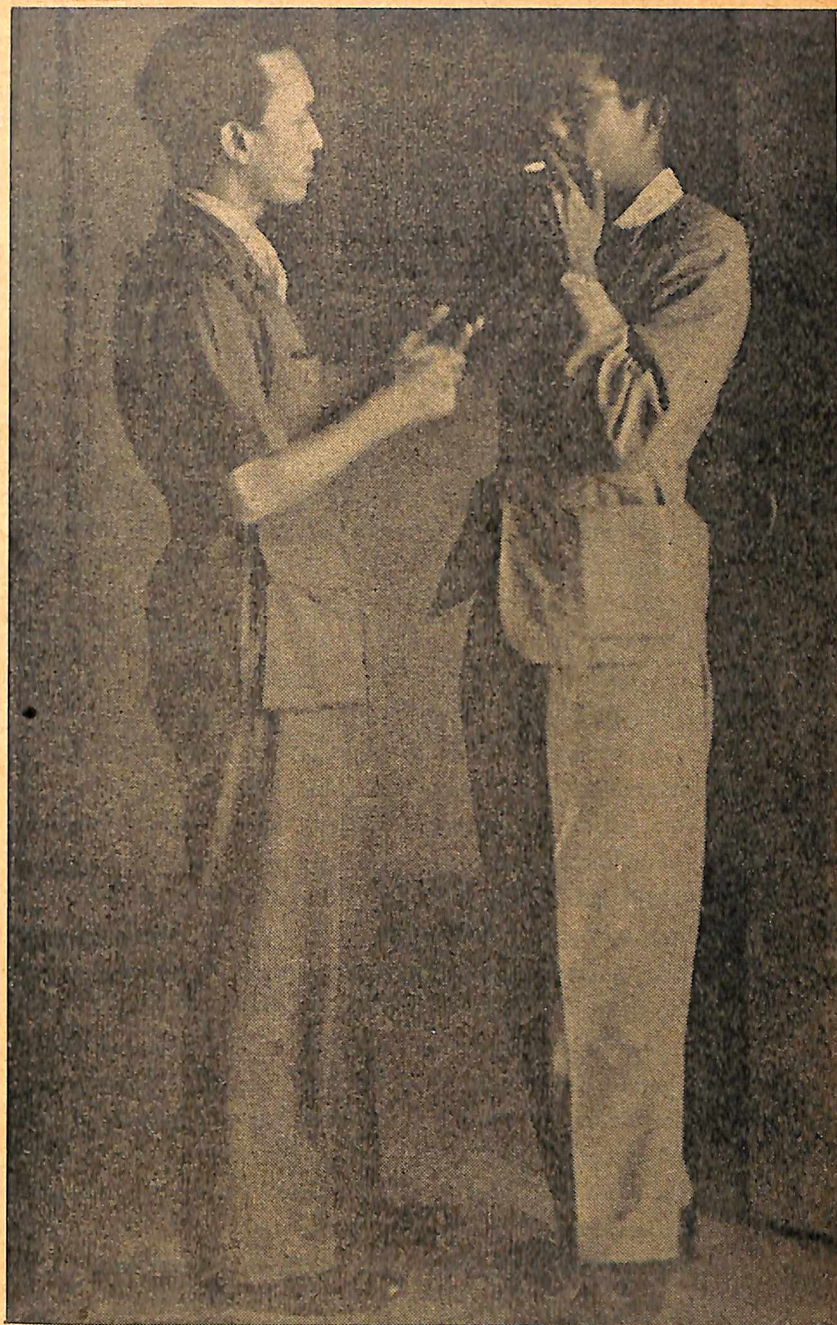
Onder meubels en verhuisboedels voor persoonlijk gebruik zijn ook te verstaan: fietsen, radio's, schrijfmachines, naaimachines, grammofoons, gereedschappen, instrumenten voor doctoren en tandartsen en dergelijke, waarvoor derhalve geen bijzondere vergunning van het Bureau Uitvoorzaken (c.q. Licentiebureau N.I.G.I.E.O.) vereist is mits vaststaat dat deze artikelen inderdaad tot persoonlijk gebruik hebben gediend.

De aandacht wordt er op gevestigd dat voor vervoer van meubels en verhuisboedels van Batavia naar Tandjong Priok een transportvergunning bij de H. O. B. dient te worden aangevraagd. Voorts wordt er op gewezen dat voor het medenemen van een postzegelverzameling toestemming moet worden gevraagd aan de heer A. P. van Gogh p/a Departement van Financiën.

Ten aanzien van lijfsbenodigdheden en andere goederen voor persoonlijk gebruik werd bepaald, dat bijouerieën en edelstenen tot een waarde van f 3000.— per persoon of f 5000.— per gezin vrij mogen worden meegenomen. Indien de waarde, d.w.z. de momentele vrije marktwaarde, meer bedraagt, moet hiervoor een speciale uitvoervergunning bij het N.I.D.I. worden aangevraagd.

Hetzelfde geldt voor tafelzilver en andere zilveren gebruiksartikelen, die eveneens tot een waarde van f 3000.— per persoon of f 5000.— per gezin vrij mogen worden medegenomen.

Aan volwassenen, reizigers-évacué(s) werd toegestaan zonder vergunning mede te nemen: 5 kg koffie, 5 kg thee, 10 kg suiker, 10 kg rijst, 1 kg specerijen, 10 blikken conserven, 1 stel rijwielbanden (2 binnen- en 2 buitenbanden), 1000 sigaretten of 300 sigaren of 5 kg Java-tabak. (Zie vervolg pag. 13)

De nieuwe meesters.... Zijne Excellentie Dr. A. K. Gani in gesprek met Zijne Excellentie Mr. Mohammad Natsir, ministers van Economische Zaken en van Voorlichting der Republiek Indonesia. Reeds aangeleerd: de ministeriële houding Alsnoeg aan te leren: het nakomen van overeenkomsten

ONZE JAARVERGADERING

Het overtreft de stoutste verwachtingen!

Gerekend werd op enige honderdtallen bezoekers voor een jaarvergadering. De initiatiefnemers hadden in hun optimisme dat getal met 2 vermenigvuldigd, maar zij worden beschaamd: het loopt naar enige duizenden!

Misschien was de redactie van de convocatie te breed opgezet: „dames en heren gasten (= leden van O. en W.) versterkt en verblijd met familieleden en introducties der leden”. En dat is voor velen te royaal opgevat.

Maar wij willen ons niet laten kennen en „uitgenodigd is uitgenodigd”. Alleen doen wij dan met te meer klem een beroep op de afdelingskassen, vooral van die plaatsen vanwaar veel deelnemers komen; maar daarover willen wij het hier niet hebben, dat is een zaak tussen de organisatoren en de afdelingsbesturen.

Inmiddels hebben wij twee boten gehoord: de rader stoomboten „Willem III” en „Rotterdam”, welke op Vrijdag 20 Juni achter elkaar aan de Oosterkade te Rotterdam (bij het Maasstation) U wachten.

De vergaderende bestuursleden worden verwacht om 11 uur, alle andere gasten moeten om 12 uur aan boord zijn, want wij vertrekken precies op tijd. U bereikt de Oosterkade met lijn 4 (richting Maasstation) vanaf het Centraal station.

Bij de controle tonen de leden van O. en W. hun lidmaatschapkaart 1947. Alle familieleden en geïntroduceerden moeten een kaartje afgeven waarop vermeld zijn: naam en woonplaats van het lid benevens naam van de geïntroduceerde (voor ieder een afzonderlijk kaartje).

U wordt verzocht geen klapstoeltjes mee te brengen, want er zijn zitplaatsen genoeg aan boord. Denkt U aan jassen en mantels (het kan immers zijn dat het door ons bestelde goede weer niet op tijd komt?). De gegevens afgedrukt in ons orgaan van 9 Mei worden door de radio installatie aangevuld.

Opgaven tot deelneming, binnengekomen na 30 Mei met de laatste post, moeten onherroepelijk terzijde worden gelegd. Een overvolle boot is geen genoegen meer en dus moet deze limiet worden gesteld.

Aan de restaurateurs is opgegeven hoeveel deelnemers eigen brood meebrengen. De verteringen worden direct bij ontvangst met het personeel verrekend en U wordt vriendelijk verzocht mede te werken aan een snelle afdoening.

Wanneer U aan het bovenstaande stipt de hand houdt, dan kan alles met een zo groot gezelschap vlot verlopen! Voor de rest wordt gezorgd. Wij zullen ons best doen, dat U met genoegen op de 20ste Juni kunt terugzien.

Zij, die zich niet tijdig hebben aangemeld, kunnen in géén geval deelnemen aan de boottocht.

Republiek speelt met vuur

Een speciale correspondent van het A.I.D. schreef:

Zo hebben dus de economische onderhandelingen, die onmiddellijk met kracht werden aangevat, na de ondertekening van Linggadjati en uit dit accoord bovendien voortvloeiende wekenlange intensieve besprekingen nog geen enkel tastbaar resultaat opgeleverd.

Dit is niet geheel nieuw, reeds eerder werd van onbevredigende resultaten van besprekingen gesproken, in het bijzonder na de terugkeer der Republikeinse onderhandelaars uit Djokja, waar zij blijkbaar van een opdracht waren voorzien, die geenszins overeenstemde met het verlangen naar een vlotte gang van zaken, dat oorspronkelijk ook door hen aan de dag was gelegd. De redenen van dit alles zijn niet zo moeilijk vast te leggen. De Republiek heeft wel is waar Linggadjati ondertekend, maar de geest van dit accoord is niet de hare. Zij heeft van de beginne af aan getracht de lijn door te trekken, welke zij vroeger reeds had uitgestippeld en die zij, ondanks ogenschijnlijke instemming met Linggadjati, niet wenste te verlaten. Zij toont daarmee, het brede, begrijpende gebaar, dat Nederland met dit accoord heeft gemaakt, niet te begrijpen. Zij schrijft dit — karakteristiek Oosters verschijnsel — toe aan zwakheid en meent derhalve, dat deze zwakheid daarmee niet zal ophouden, maar dat daar nog wel verdere munt uit valt te slaan. Vandaar een houding, welke reeds thans, zes weken na de ondertekening, tot tal van meningsverschillen heeft geleid, betreffende punten waarover geen meningsverschillen dienden te bestaan, omdat zij door Linggadjati zijn geregeld op een wijze, welke geen ruimte voor twijfel overlaat. De zaak is kort en goed zo, dat de Republiek Linggadjati heeft ondertekend, omdat zij in dit accoord een middel meende te zien om, onafhankelijk van het bepaalde, de eigen doelstellingen te bereiken. Dit zeiden de republikeinse commentaren destijds reeds onomwonden, wij hebben dit aanvankelijk als bestemd voor binnenlands gebruik willen beschouwen, maar de gebeurtenissen leren thans, dat deze commentaren de waarheid en niet anders dan de waarheid spraken. Het abele spel, dat Djokja rondom Linggadjati speelt, is thans in volle gang.

Indien men zich mocht afvragen, welke middelen daarbij worden gebezigd, dan geven de Republikeinse pers en radio daarop een duidelijk antwoord. „Indien wij maar lang genoeg het been stijf houden, gaat Nederland naar de kelder”, schrijft het republikeinse „Nieuwsblad” onomwonden. En dit blad geeft tevens aan, dat de Republiek bereid is het tot „hard tegen hard” te laten komen hetgeen, naar terzelfder tijd wordt opgemerkt, waarschijnlijk ook het laatste besluit is van het Republikeinse kabinet.

Met deze duidelijke woorden, die waarlijk niet voor tweërlei uitleg vatbaar zijn, wordt veel helder, wat aanvankelijk wellicht nog niet begrepen werd. Men beseft aan Republikeinse zijde dus zeer goed, dat het Djokjase spel dwars tegen alle afspraken ingaat. Men beseft zeer wel, dat de „grievens” die men meent te mogen uiten wegens de „illegale” stichting van Oost-Indonesië en van het zelfstandige gebied West-Borneo, zomede wegens vermeende steun aan de Pasoendan-beweging,

geen werkelijke grond vinden. En daarom beseft men ook, dat men met vuur speelt. De angst voor wat daarvan de gevolgen kunnen zijn, klinkt duidelijk in de gespierde taal, welke men momenteel meent te moeten gebruiken. De voortgezette stellingbouw rondom Semarang — vanwaar de afstand naar Djokja het kortst is. Zij blijkt uit dreigementen van toepassen van de „verschroeide aarde-taktiek”. Duidelijk toont dit, dat men rekening met een ingrijpen houdt, een ingrijpen, waarvoor geen vrees zou bestaan, indien men van plan was zich loyaal aan de Linggadjati-afspraken te houden.

Men waant zich aan republikeinse zijde overigens in een positie, welke het mogelijk zou maken, dat het Djokjase spel straffeloos kan worden gespeeld. Amerika en Engeland zien reikhalzend uit naar tropische producten, vooral naar rubber. „Wij laten thans”, aldus het Republikeinse Nieuwsblad, „de smokkelhandel oogluikend toe, maar wij zouden ons wel eens kunnen herinneren, dat wij het de facto-gezag bezitten, dat ons tot het nemen van krachtiger maatregelen machtigt en dan zullen de „grote broers” geen rubber meer krijgen”. Dit acht het „Nieuwsblad” blijkbaar een buitengewoon krachtig argument en men weet werkelijk niet of men lachen dan wel huilen moet over zoveel naïviteit. Ook het feit, dat Amerika blijkbaar ongeduldig wordt en de teruggave van buitenlandse eigendommen werkelijk eens ten uitvoer wenst te zien gelegd, wordt als een sterk punt voor de Republiek opgevat. Toch zal het noch Engeland, noch Amerika bijzonder veel moeite kosten na te gaan, wie de heropening van de handel en de teruggave dezer eigendommen eigenlijk belemmert en waarom....

Er is meer. De heer Berend Blokzijl, de communistische Nederlandse arbeidsleider, die thans in Midden-Java vertoeft, heeft daar verklaard dat hij stakingen zal teweeg brengen, indien Nederland van de weg van vredelievende onderhandelingen afwijkt en Soekarno spoort aan tot terugkeer naar de „oorspronkelijke revolutionaire geest”, in tegenstelling met minister Mohammad Roem, die juist verklaarde, dat met de ondertekening van Linggadjati aan de revolutionaire periode een einde gekomen was. Bezien in het licht van dit alles kunnen wij de rustige, gematigde rede van minister Amir Sjarifoedin dan zo langzamerhand ook niet anders dan als voor buitenlands gebruik beschouwen: de Republiek moet op de een of andere wijze de schijn van bonafide bedoelingen ophouden en de ondertekening van Linggadjati alleen is daartoe niet genoeg.

Ernstige bezorgdheid en teleurstelling, waarover in het jongste R.V.D.-communiqué werd gesproken lijken, een en ander in aanmerking genomen, wel zeer op hun plaats. En wanneer wij hierboven getracht hebben dit aan te tonen, dan leze men daaruit desondanks toch niet zozeer een verwijt als wel een beroep. Een beroep op het gezond verstand van hen, die thans de zaken van de Republiek besturen. Zij mogen beseffen, dat het in de eerste en enige plaats samenwerking is die voor Indonesië de basis leggen kan. Zij mogen beseffen, dat deze samenwerking van onze zijde geboden wordt in een eerlijke aanvaarding van de gewijzigde omstandigheden. Maar daarbij moet niet getracht worden af te dwingen, wat Linggadjati niet gaf en in het werkelijk begrepen belang van Indonesië ook niet geven kon.

Indisch allerlei

Evacués

Het Departement van Sociale Zaken te Batavia deelde mede:

Zaterdagmorgen is op het station Senen te Batavia wederom een trein met 498 evacués (onder wie 48 warga negara-evacués, die buiten kampverband hebben geleefd) uit het binnenland van Java aangekomen.

Na evacuatie van dit aantal personen zijn er in het republikeinse gebied van Java nog slechts 500 à 600 Nederlandse geïnterneerden over, alsmede een onbekend aantal warga negara's, die evacuatie hebben aangevraagd en voor een klein deel reeds in de kampen verblijf houden.

In het kamp te Blitar op Oost-Java bevinden zich circa 50 warga negara-evacués, in Plaosan (Madioen) ongeveer 230 geïnterneerden, in Kanigoro (Madioen) 20 warga negara-evacués, in het Koesoehoejoedankamp te Solo 82 geïnterneerden, in Lodji Wetan 64 warga negara-evacués te Gandjoeran (Djokja) ruim 200 geïnterneerden, in de hoofdwacht te Magelang 40 geïnterneerden, te Tasikmalaja 7 warga negara-evacués en mogelijk nog een onbekend aantal geïnterneerden.

In bovengenoemde opgave is niet begrepen een onbekend, doch vrij groot aantal z.g. politieke gevangenen van Nederlandse nationaliteit, die in het binnenland verblijven.

In verband met het zich wijzigende karakter der evacuatie is een nieuw republikeins centraal evacuatie-comité samengesteld (Panitia Mempersatoekan Keloearga, afgekort P.M.K.), dat te Djokja is geïnstalleerd. Hierin zijn opgenomen vertegenwoordigers van de P.O.P.D.A. (welke organisatie als afzonderlijk lichaam wordt opgeheven), van het Centraal Kantoor der warga negara's, de republikeinse ministeries van Sociale Zaken en Binnenlands Bestuur, alsmede de commissariaten voor Oost-Indonesië. Dit comité zal zich bezig houden met de evacuatie van personen van alle landaarden; het restant Nederlanders (warga negara's), Oost-Indonesiërs, Chinezen en Arabieren.

Trein aangehouden

Antara meldt, in verband met de aanhouding van een republikeinse regeringstrein van Djokja naar Batavia aan het station te Tjikampek, waardoor de regeringsambtenaren een nacht hebben moeten overblijven, het volgende te hebben vernomen van de leider van het stedelijke veiligheidscommando (Kommando Keamanan Kota of K.K.K.), de heer Machmoed Anggadinata:

„Van de kant van het K.K.K. is steeds getracht om een trein, die regeringsambtenaren vervoert, nog dezelfde dag de reis te doen voortzetten, in vol vertrouwen dat door die ambtenaren geen overtreding tegen de douanebepalingen zal worden gepleegd. Maar in de laatste tijd zijn er regeringsambtenaren geweest, die geld met zich voerden, meer dan volgens de douanebepalingen geoorloofd is, verder goud e.d., door de douane verboden zaken. In verband daarmee was het K.K.K. gedwongen de regeringstrein aan te houden. De heer Machmoed uitte de hoop, dat de regeringstrein voortaan ook inderdaad het karakter van een regeringstrein zal hebben”.

Huwelijksregeling

De ordonnantie buitengewone huwelijksvoltrekkingen van 22 April 1947 (St.bl. 1947 no. 64) geeft een regeling van de sedert de oorlog aangegane huwelijken, welke niet door een ambtenaar van de burgerlijke stand voltrokken zijn. Daar dit veelal onmogelijk was, zijn huwelijksvoltrekkingen, door bepaalde personen (geestelijken, kampcommandanten enz.) verricht, geldig verklaard. Als eis is echter gesteld, dat de aldus gehuwden openlijk als man en vrouw hebben geleefd (terstond

Voor de beslissing: de twee overgebleven leden der Commissie-Generaal, de heren M. van Poll en prof. Schermerhorn, bij hun aankomst op Schiphol

of later). Heeft dit niet plaats gehad, dan bestaat er wel een huwelijk, doch zal het op verzoek van belanghebbenden door de rechter nietig worden verklaard. Dergelijke huwelijksvoltrekkingen zijn voor de onder Nederlands bestuur staande gebieden slechts tot 30 November 1946 geldig; voor de overige gebieden wordt dit nader vastgesteld.

Ter verkrijging van een officiële huwelijksakte kan een echtgenoot, die in het bezit is van huwelijksverklaring van degene die het huwelijk voltrokken heeft, deze doen overschrijven in de registers van de burgerlijke stand. Zonder deze verklaring zal hij of een ander persoon zich tot de landrechter kunnen wenden om op welke wijze ook de huwelijksvoltrekking en de openlijke samenleving te bewijzen. Door overschrijving van de uitspraak kan dan een officiële huwelijksakte worden verkregen. Om te voorkomen, dat handelingen van de gehuwden ongeldig zijn, doordat zij verricht zijn alsof er geen wettig huwelijk bestond, is hiervoor een speciale bepaling opgenomen. Zodoende worden derden niet gedupeerd.

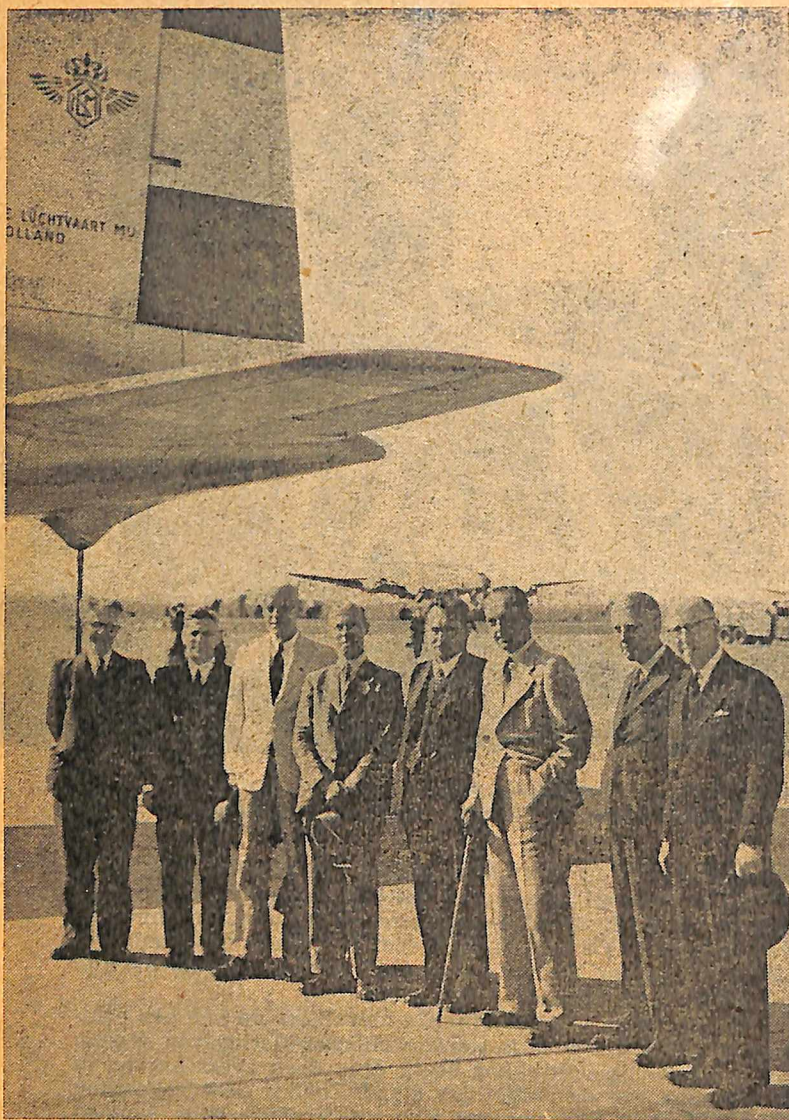
B.B.-reorganisatie . . .

Naar wij vernemen, heeft de regering besloten tot opheffing van het kantoor van het A.H.T.B. Java (het „gouverneurskantoor”) en aan het Alg. Hoofd Tijd. Bestuur, mr. Ch. W. A. Abbenhuis, opdracht gegeven om een aanvang te maken met de liquidatie van dit kantoor, welke liquidatie voltooid zal zijn, als de heer Abbenhuis overeenkomstig zijn daartoe gedaan verzoek met verlof naar Nederland zal vertrekken.

Deze maatregel houdt in, dat de hoofden van Tijdelijk Bestuur, de residenten, rechtstreeks zullen worden geplaatst onder het departement van binnenlands bestuur, terwijl diverse afdelingen van het totnu toe bestaande gouverneurskantoor zullen worden afgesplitst en worden ondergebracht bij de departementen, waaronder de werkzaamheden dier afdelingen dienen te ressorteren.

In verband hiermede werd medegedeeld, dat tot deze maatregel is overgegaan, omdat de praktijk heeft uitgewezen, dat handhaving van de functie van A.H.T.B. voor een goede gang van zaken niet langer noodzakelijk is. Toen het hoofddaccent van de overheidstaak nog viel op de opbouw van de bestuursorganisatie, was het nodig, hiervoor een centraal leidende en controlerende instantie te bezetten, en in deze periode heeft gouverneur Abbenhuis dan ook uitnemend werk verricht. Thans echter, nu de opbouw van de bestuursorganisatie tot stand gekomen is, heeft het accent zich verplaatst naar de politieke herordening, welke uiteraard verloopt volgens de directieven van de regering.

In deze periode bestaat derhalve minder behoefte aan een centrale instantie als schakel tussen de residenten en de regering en de verloopaanvraag van mr. Abbenhuis deed dus de vraag rijzen, of het na zijn vertrek nog wel noodzakelijk

Voor de beslissing: zes ministers verwelkomden de ministers Beel en Schermerhorn bij hun terugkeer in Nederland.

moest worden geacht, voor de door hem beklede functie een opvolger te benoemen. Deze vraag heeft de regering in ontkenkende zin beantwoord.

Grievens van ambtenaren

De directeur van het departement van Sociale Zaken, Mr. B. Krijger, verklaarde naar aanleiding van de klachten over gezinsvereniging, huisvesting en uitbetaling van uitrustingskosten welke op een vergadering van gouvernementsambtenaren werden besproken, dat de oprichting van een vereniging, die zich onder meer ten doel stelt de onder de ambtenaren levende grievens te verzamelen, hem welkom was. „Het contact met de mensen afzonderlijk en de behandeling van persoonlijke klachten is uiteraard veel moeilijker en kan niet zo vruchtbaar zijn als het contact met een organisatie en de behandeling van „gezeefde klachten”, zei hij.

Wat nu de ter sprake gebrachte grievens betrof, wees de heer Krijger er op, dat die betreffende de uitrustingskosten inmiddels reeds zijn weggenomen door het nieuwe reglement, dat een dag na de vergadering bekend werd en waarin voorzieningen zijn getroffen voor allen, die na de oorlog naar Indië zijn uitgezonden. „De vaststelling van dit reglement heeft heel wat hoofdbreken gekost”, aldus de heer Krijger, „omdat in de eerste „ilde” maanden van de uitzending de bijzondere omstandigheden het onmogelijk maakten volgens een vast schema te werk te gaan waardoor veelal willekeurige maatstaven werden aangelegd”.

Over de uitzending van de gezinnen zeide hij, dat deze afhankelijk was en is van de huisvestingsmogelijkheden en de scheepsruimte. Bij de beperkte scheepsruimte, welke ter beschikking staat, gaat het vervoer van militairen en van werkers voor, maar binnen het raam der mogelijkheden werden daarnevens tal van gezinsverenigingsreizen gemaakt. Indien de Sibajak geheel wordt volgeboekt en daardoor een belangrijk contingent vrouwen van de wachtlijst kan worden wegge-

streept, zal voortaan de duur der gezinsscheiding aanmerkelijk korter kunnen zijn en in ieder geval binnen de termijn van zes maanden komen te liggen.

„Met de huisvesting heb ik geen directe bemoeienis”, zeide de heer Krijger, „aangezien de huisvestingsorganisaties ressorteren onder de plaatselijke H.T.B.'s, maar ik neem zonder meer aan, dat ook op dit gebied gerechtvaardigde critiek zeer wel mogelijk is.

In antwoord op de vraag of de heer Krijger niet de indruk had, dat ten departement van overzeese gebiedsdelen in Den Haag de neiging bestond om de zaken van uit te rooskleurige hoek te belichten, antwoordde deze, dat inderdaad tot voor enkele maanden bij enkele werkers daar soms van zulk een neiging sprake was. Thans echter worden nauwkeurige inlichtingen verstrekt over de in de archipel heersende toestanden.

De Japanse bezetting

De door het Medisch Instituut georganiseerde tentoonstelling, „Indië onder Japanse bezetting” zal in het gebouw van Gebr. Gerzon's Modemagazijnen, Veenestraat, Den Haag, van 18 Juni t/m 19 Juli a.s. te bezichtigen zijn, alle werkdagen van 10—5 uur, 's Maandags echter van 1—5 uur.

Doordat het aantal inzendingen nog voortdurend toeneemt, wordt het beeld, dat gegeven wordt van hetgeen onder de Japanse bezetting in Indië voorviel, steeds vollediger.

Voorts toont zij op chronologische wijze hoe de geleidelijke afbraak onder het Japanse schrikbewind geschiedde.

De nadruk valt op de geestelijke weerstand, welke tegen terreur en onderdrukking werd geboden, getuige de vele originele tekeningen, voorwerpen, gedichten, etc., welke in de kampen vervaardigd en verborgen werden en vaak met groot gevaar voor de eigenaars bewaard bleven.

Daar veel inzendingen slechts tijdelijk in bruikleen zijn afgestaan, zal deze unieke verzameling tenslotte weer groten-deels uiteen vallen, een reden te meer waarom wij een bezoek zeer aanbevelen.

Herstel der veeteelt

Onlangs keerde het Hoofd van de Burgerlijke Veeartsenijkundige Dienst dr. C. P. A. Dieben, van een reis uit Nederland in Indië terug. Aan hetgeen de heer Dieben vertelde over de resultaten van zijn reis ontleen wij het volgende:

Er bestaat momenteel een groot tekort aan dierenartsen bij de B.V.D. en het was een van de opdrachten van de heer Dieben om in Nederland contact te zoeken met dierenartsen, die bereid zouden zijn om in Indonesië te werken.

Verschillende veeartsen, waarbij er zelfs waren met grote praktijken, verklaarden zich bereid om naar Indonesië te komen. Het resultaat is dan ook geweest, dat verwacht mag worden, dat er voldoende veeartsen zullen uitkomen om de noodzakelijke plaatsen althans in 1947 en 1948 te bezetten.

Vervolgens sprak de heer Dieben over de plannen om tot oprichting van een diergeneeskundige faculteit aan de universiteit in Batavia te komen. Voor de verwezenlijking zal overleg met verschillende instanties nodig zijn, aangezien de diverse gebouwen voor deze faculteit benodigd, daarvoor ter beschikking dienen te komen. Prof. dr. Kranenveld zal hiervoor besprekingen voeren.

Reeds hebben enkele hoogleraren in Nederland zich bereid verklaard om in een commissie zitting te nemen, die het voorbereidende werk ter vorming van deze faculteit ter hand zal nemen. Ook deden reeds enige hoogleraren de toezegging, dat zij bij de oprichting van deze faculteit tijdelijk als docenten zouden willen optreden.

Ook de rehabilitatie van de veestapel heeft de aandacht van de heer Dieben gehad tijdens zijn verblijf in Holland. Voor Indonesië is het goede gebruiksvee het meest geschikt voor de lagere, warme gebieden. Er zijn in Nederland reeds de nodige voorbereidingen getroffen om een groot aantal van dit gebruiksvee in te voeren, ten einde in de melkbehoefte van het leger te voorzien.

In Nederland is een kleine commissie van deskundigen gevormd, die het vee zal aankopen, terwijl ook het vervoer naar Indonesië geregeld is, daar het veetransportschip, dat regelmatig vee vervoerde tussen Ierland, Denemarken en Nederland mogelijk voor dit veetransport zal afgestaan kunnen worden. Het vee kan dus komen... als er deviezen beschikbaar gesteld worden om deze aankopen te financieren.

Pasoendan in Batavia bijeen

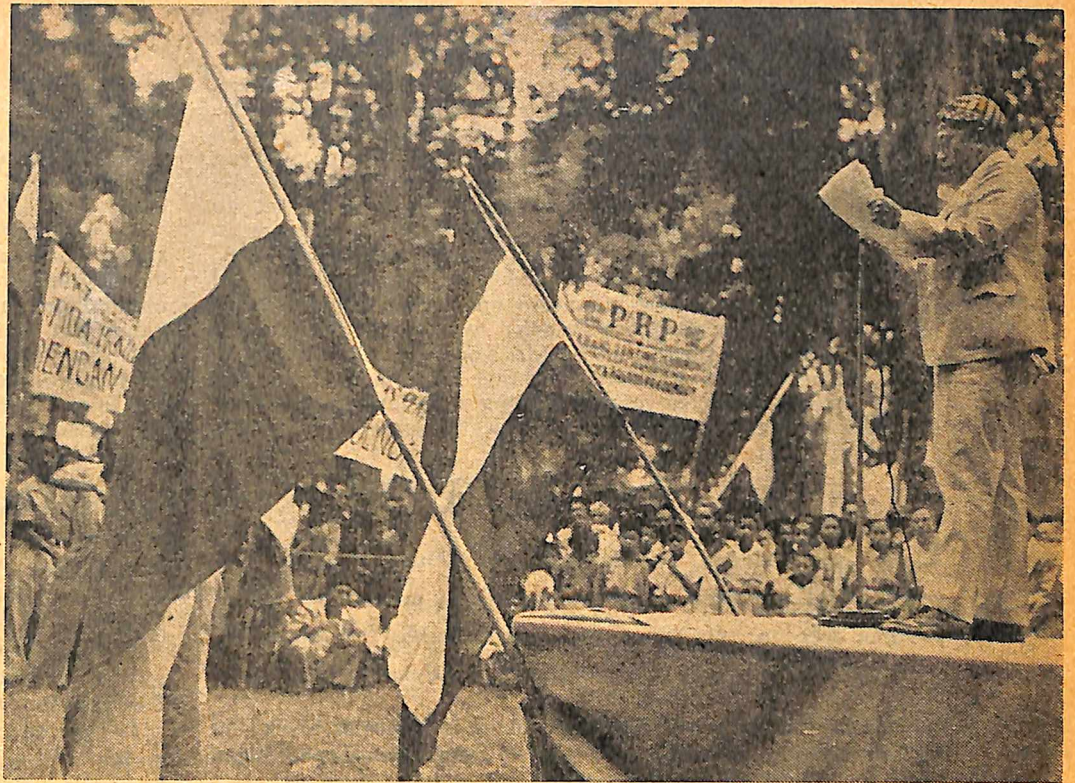
Onlangs hield de Partai Rakjat Pasoendan een propagandameting te Batavia voor de te Batavia geproclameerde staat Pasoendan, met een gehoor van ongeveer 2000 personen.

Velen behoorden tot groepen inwoners van omliggende dorpen als Pondok Gedeh, Pasar Minggoe, Tjiteureup, Tjibinong, Krandji, voorts van Djatinegara en Djakarta zelf. Doeken met leuzen als „De P.R.P. van dezelfde rang als de republiek Djawa, Sumatra en Timoer Besar” — „De staat Pasoendan wordt door het volk erkend” enz., versierden het terrein. De president van de voorlopige regering van de staat Pasoendan, R. A. A. M. Soeria Kartalegawa, heette allen welkom, in het bijzonder de vertegenwoordigers der pers en van de partijen, waaronder de I.K.V.P., het I.E.V., de V.C., de V.N.B., de Eenheidsgroep, de Democratische Bond, de Nieuw Guinea Actie, de Groot-Nederland Actie, de Arabische en Chinese groepen, de politieke partij Persatoean Timoer Besar en de Kaoem Maloekoe.

Herinnerend aan het feit, dat de Nederlandse regering met de ondertekening van de overeenkomst van Linggadjati het bewijs geleverd heeft, dat zij geen koloniale regering meer is, verklaart spr. dat de Staat Pasoendan en zo ook het volk van Pasoendan, geen overheersing meer gedogen zal door welke staat ook en slechts al zijn krachten geven wil voor de totstandkoming van de staten-unie als bedoeld in artikel 12 van Linggadjati, d.i. de Verenigde Staten van Indonesië en niet een eenheidsstaat. Ook de republiek moet de hand houden aan de geschreven beloften in art. 17 bovenvermeld en in de eerste plaats de eigendommen van vreemdelingen teruggeven, die van de eigenaars afgenomen zijn, zulks overeenkomstig art. 14 van Linggadjati, zoals het een natie betaamt, die internationale erkenning als onafhankelijke staat wenst. Zodoende kan economische hulp van het buitenland verwacht worden en de im- en export van alle benodigdheden als die voor dagelijkse behoeften en levensmiddelen gewaarborgd worden.

Spr. merkte op, dat zelfs in het stadsbestuur der stad Djakarta geen Bataviaan aan het hoofd staat. Hij verklaarde verder dat de proclamatie van de staat Pasoendan niet van hemzelf uitging, doch geschiedde volgens de wil van het Pasoendanvolk, uitgedrukt in aan het hoofdbestuur der Partai Rakjat Pasoendan gerichte verzoeken, welke partij onder haar leden vele ex-leden telt van Masjoemi, Hizboellah, Achmadijah Quadian e.a. Bijna de gehele bevolking in de door Nederlandse troepen bezette gebieden, groot ongeveer 4 miljoen, heeft de partij achter zich, die voorts reeds afdelingen bezit overal in de streken, die onder toezicht staan van de Nederlandse troepen.

Spr. wees op de onmenselijke behandeling der bevolking door terroristen, enkel omdat zij zich bezondigden aan het bezit van „Nica” geld, of omdat zij groenten verkochten aan de Nederlandse militairen, als in Lembang en in de omgeving van Tjiandjoer en Bandoeng. Behalve van menselijkheid is er ook van welvaart

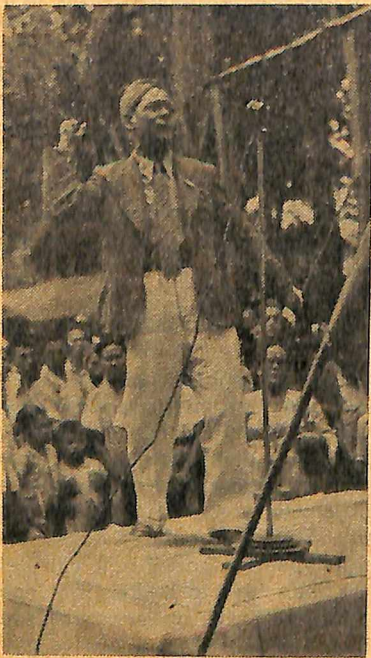
R. A. A. M. Soeria Kartalegawa tijdens zijn redevoering te Batavia voor de Partai Rakjat Pasoendan.

en veiligheid geen sprake; de mensen gaan haveloos gekleed en nog steeds heersen de rovers en plunders.

Dit is niet het werk van Soendanezen, want niemand van het volk van Pasoendan zal zijn eigen bezittingen willen vernietigen. Over de evacuatie zeide spr., dat deze onder dwang geschiedde en dat de uitgewekenen op de plaatsen van hun bestemming gekomen geen onderdak vonden; voor hun bestaan werd niet gezorgd. Als het Soendaneze volk niet de hulp inroept van de Nederlandse troepen om het te bevrijden, zal het niet sterk genoeg zijn om de troepen der Republiek te bestrijden, die door de Japanners georganiseerd en getraind zijn. Ofschoon de Linggadjati-overeenkomst op Pasoendan-grond ondertekend is en er over de Pasoendan beschikt is, werd dit gedaan zonder medeweten van Pasoendan, dat 12 miljoen zielen telt. Dit komt omdat Pasoendan geen stem gehad heeft in de Japanse tijd en alle hoge ambten bekleed werden niet door mensen van de Pasoendan. Spr. wijst op de samenstelling van de „empat serangkai” (m.a.w. het klaverblad van vier) onder de Japanners: Soekarno van de Javanen groep, Hadji Mansoer een Javaan, Moh. Hatta, een Sumatraan en Ki Hadjar Dewantoro een Javaan. Bovendien waren de politie-hoofden onder Japanse chefs geen Soendanezen, zoals Soeparto voor de Priangan. Het volk van Pasoendan heeft zich niet vrijelijk kunnen uiten, noch in de 5 jaren van Japanse wapengeweld, noch onder gewapend gezag der republiek. Waar vindt men de meeste oorlogswapens in Soerabaja, waar de Japanners ze aan de terroristen gaven, maar in Bandoeng leverden de Japanners de wapens uit aan de Engelsen. Eerst met de komst der rijkstroepen (Nederlandse troepen) kan gezegd worden dat de veiligheid is weergekeerd en dat men vrij kan spreken.

Spr. vroeg de vergaderden wie er vroeger riepen „Amerika distrika, Inggeris dilinggis” (Amerika glad strijken, Engeland met een breekijzer bewerken). Wie verbrandde er de portretten van Churchill, Roosevelt en Van der Plas op het Koningsplein te Batavia en wie waren er bij aanwezig? Wie leerde er de schoolkinderen zingen, dat de vijanden vernietigd moeten worden, dat waren de Engelsen en Amerikanen? Alle schoolkinderen werden opgewekt tot haat tegen het blanke ras. Wie haalde de mensen over om romoesha te worden, zodat miljoenen Indonesiërs de dood vonden?

De wereldoorlog is door de democraten gewonnen, doch in de binnenlanden van Java heersen nog steeds de Japanse fascistenvolgens de berichten van duizenden uitgewekenen, die in Bandoeng, Tjimahi en Tjiandjoer teruggekomen zijn, ondanks de bewaking der grenzen door de republikeinse C.P. Volgens spr. slopen dadelijk na de proclamatie tal van personen het bezette gebied binnen ondanks de scherpe republikeinse bewaking en duurt de stroom nog voort. Spr. vroeg wat beter is, samen te werken met de Nederlanders en het volk van Pasoendan onder bescherming van het rijksleger (Neder-

Raden Machmoed spreekt.

landse leger) of in het binnenland onder de republiek van Soekarno, de republiek van Japans maaksel. Geschiedde die proclamatie onder de drang van het volk of onder die van de Japanse regering? Wat is democratisch, de proclamatie van de staat Pasoendan of die van de republiek van Soekarno, die volgens hem van Sabang tot Merauke reikt, terwijl met de ondertekening van Linggadjati de vrijheid voor 100% heerst in de te vormen Verenigde Staten van Indonesië en niet in de 100% vrije republiek Indonesië! Door de republiek is te Linggadjati de staat Oost-Indonesië en Borneo erkend, maar nu de staat Pasoendan geproclameerd wordt, scheldt men van republikeinse zijde op spr. en op Mr. Koestomo die geboren is in de Pasoendan en zich voelt als het volk van Pasoendan.

Spr. verklaarde geen verantwoording verplicht te zijn noch aan de republiek, noch aan de Nederlandse regering, slechts

aan het volk van Pasoendan, dat hem gekozen heeft. Hij eindigde met de hoop uit te spreken steun te ontvangen van het Koninkrijk der Nederlanden en van de N.I. regering, die door de U.N.O. als soeverein erkend worden in heel Ned. Indië, waarbij de laatste woorden van de Prins van Oranje aanhalend: „Ayez pitié de moi et de mon pauvre peuple”.

De volgende sprekers waren Mr. Koestomo, de pretendent-sultan van Bantam, Raden Machmoed van Tjiandjoer, Soeleiman van Buitenzorg, Hamzah van Djatinegara, Hadji Djoenaedi, ex-hoofdpenghoeloe van Tangerang, waarna president Kartalegawa met een kort woord de aanwezigen bedankte voor de belangstelling en dank zegde aan de civiele en militaire autoriteiten voor de verleende gelegenheid om zich te uiten. Met een door Hadji Abdurrachman van Djatinegara uitgesproken smeekbede werd de meting, welke zeer ordelijk verliep, besloten.

Spanning in Batakland

Enige tijd geleden bereikten ons berichten van Sumatra, volgens welke buiten de demarcatielijnen meermalen schietpartijen werden vernomen, die men meende te moeten toeschrijven aan botsingen tussen Batakse en Atjehse strijdgroepen.

Naar aanleiding van nader ingewonnen informatie bleek, dat er inderdaad op enkele plaatsen in de Bataklanden spanningen heersten, die af en toe tot ontladingen leidden, doch dat toch niet op grotere schaal van gewapende botsingen kon worden gesproken, althans daaromtrent geen betrouwbare gegevens beschikbaar waren. Thans vernemen wij, dat nader te Medan ontvangen berichten een bevestiging inhouden van het vermoeden, dat de reeds sedert geruime tijd bestaande controversen in de Bataklanden tussen de autochtone bevolking en de merendeels uit Atjehse infiltranten gevormde strijdkrachten en bestuurs-officials van de republiek de laatste tijd op enkele plaatsen concreter vormen hebben aangenomen. Gedurende de laatste weken is een onmiskenbare activiteit merkbaar van zekere Batak-groepen, die er naar streven, een soort „Batakland voor de Bataks” beweging op gang te brengen en die tot het bereiken van dit doel onder bepaalde omstandigheden zelfs geneigd zouden zijn van wapenkracht gebruik te maken tegenover het Atjehse element, welks op de voorgrond tredende positie door hen ongaarne wordt gezien. Onlangs is een ontlading van die stemming tot uiting gekomen in het feit, dat de Batakbevolking geweigerd heeft, de republikeinse gouverneur Hassan toe te staan, in gezelschap van een talrijke Atjehse lijfwacht van Siantar naar Boekit Tinggi (Fort de Kock) te vertrekken. De Bataks gaven de heer Hassan te kennen, dat zij zelf volkomen voor zijn veiligheid konden in staan, doch dat zij van het medereizen van gewapende Atjehers niet gediend waren. De leden van Hassan's lijfwacht zijn daarop door de Bataks ontwapend en de gouverneur heeft zonder zijn bewakingspersoneel de reis naar Boekit Tinggi moeten voortzetten. Ongeveer te zelfder tijd zijn enkele berichten binnengekomen, waaruit bleek, dat de Batakbevolking tegenover bepaalde republikeinse strijdgroepen, welke grotendeels uit Atjehers waren samengesteld, een beslist afwijzende houding aangenomen heeft en aan haar onwil om deze lieden in hun midden te dulden, op zodanig duidelijke wijze uiting heeft gegeven, dat de Atjehers het raadzaam hebben geoordeeld, zich in de richting van de Atjehse grens tot Tebing Tinggi en in de richting van de Westkust terug te trekken. Tot nu toe zijn echter geen betrouwbare gegevens beschikbaar omtrent de omvang van deze onder de Bataks werkzame stroming en ter bepaling van de militaire kracht, waarover zij eventueel zou kunnen beschikken. Van Nederlandse zijde worden de in het Batakgebied tot uiting komende spanningen uiteraard met nauwlettendheid gadeslagen en ook de republikeinse autoriteiten hebben daarvoor, zoals begrijpelijk is, grote aandacht.

Het is zeker niet toevallig dat, juist een week voor door het optreden van de Partai Rakjat Pasoendan, een onafhankelijkheidsproclamatie van de Soendalanden het licht zag, een besluit van de republikeinse regering werd gepubliceerd, waarin de bestuursvorm van Sumatra voor de huidige tijd wordt vastgelegd. Immers, de republiek ziet zeer wel, dat ondanks het met zoveel overtuiging gepredikte unitarisme het gevaar van

afscheiding van verschillende harer de facto gebiedsdelen haar als een dreigend zwaard van Damocles boven het hoofd blijft hangen. Het besluit, aangaande Sumatra's bestuursvorm, lijkt daar een uitvloeisel van: men heeft dit eiland tot een autonoom gewest gemaakt aan het hoofd waarvan een gouverneur en een provinciaal vertegenwoordigend lichaam komen te staan.

Het gevaar voor het veld winnen ener afscheidingsbeweging, welke niet alleen Sumatra als geheel zou betreffen, maar bovendien dit eiland in verschillende gebiedsdelen uiteen zou doen vallen, lijkt daarmee, althans voorlopig, wellicht bezworen. Op dit ogenblik tenminste lijkt er weinig neiging te bestaan zich van de republiek af te scheiden. Dit is niet alleen een gevolg van deze nieuwe bestuursregeling, maar zeker ook van de daaraan voorafgaande politiek welke door Djokja ten opzichte van Sumatra is gevoerd. Van de meest betekende volksgroepen van dit eiland, de Minangkabauers in het bijzonder, werden excellerende vertegenwoordigers op prominente posten in de republiek benoemd. Sjahrir zelf b.v. is een Minangkabauer en er vallen in het huidige republikeinse kabinet meer Sumatranen aan te wijzen. Zo heeft men thans het aanvankelijke plan om Sumatra in drie stukken te verdelen — een plan waarvoor in het bijzonder de Sumatraan, dr. Gani geijverd heeft — ten slotte kunnen laten vallen om het thans met Sumatra als een autonoom geheel te proberen.

Men acht dit de beste wijze van bestrijding van de afscheidingsstendens, die toch altijd wel in meer of mindere mate heeft bestaan. Ook een ander middel neemt men te baat en wel het zenden van Sumatraanse ambtenaren naar Java en Javaanse functionarissen naar Sumatra. Men heeft veel verwachting van deze wisselwerking en zij kan inderdaad een practisch hulpmiddel tegen eventuele afscheidingsverlangens betekenen, indien het ten minste niet al te nadrukkelijk wordt toegepast. Niettemin is het duidelijk, dat er wat betreft de positie der verschillende bevolkingsgroepen nog wel problemen overblijven. Zo zitten de gekerstende Bataks als het ware ingesloten tussen de fel-islamitische Atjehers en de niet minder religieuze Minangkabauers. Toch behoeven daaruit niet a priori conflicten te ontstaan indien men de Batakkers ten minste niet hindert in hun Christelijke overtuiging. De republikeinse machthebbers zullen dit ongetwijfeld inzien en er naar willen handelen ook, maar in het naburige Atjeh heeft de godsdienstpartij de macht in handen en daarmee ook de machtsmiddelen, de troepen. Voor een ieder, die weet hoe scherp de Atjehse Islamieten tegenover „ongelovigen” staan, wordt het daarmee duidelijk, dat conflicten geenszins uitgesloten zijn.

Het zal belangrijk zijn de Sumatraanse ontwikkelingen te blijven observeren. De eenheid van Java en Sumatra blijft in hoge mate een kwestie van practische politiek en het staat ongetwijfeld vast, dat de republiek meer groeperingen die aanvankelijk sceptisch stonden tegenover 't unitarische denkbeeld, door haar koppige houding t.a.v. Linggadjati steeds meer van zich begint te vervreemden. Ook andere oorzaken dragen daartoe bij: nergens in deze archipel is men gesteld op iets, dat in wezen op een soort herhaling van een Modjopahitise overheersing zou neerkomen. En hoezeer het heden daarbij ook van het verleden verschillen moge, wij hebben hier te maken met een factor van het sentiment, dat juist in Indië nu eenmaal een zo grote en vaak overheersende rol speelt.

Naar een Daerah Oost-Borneo

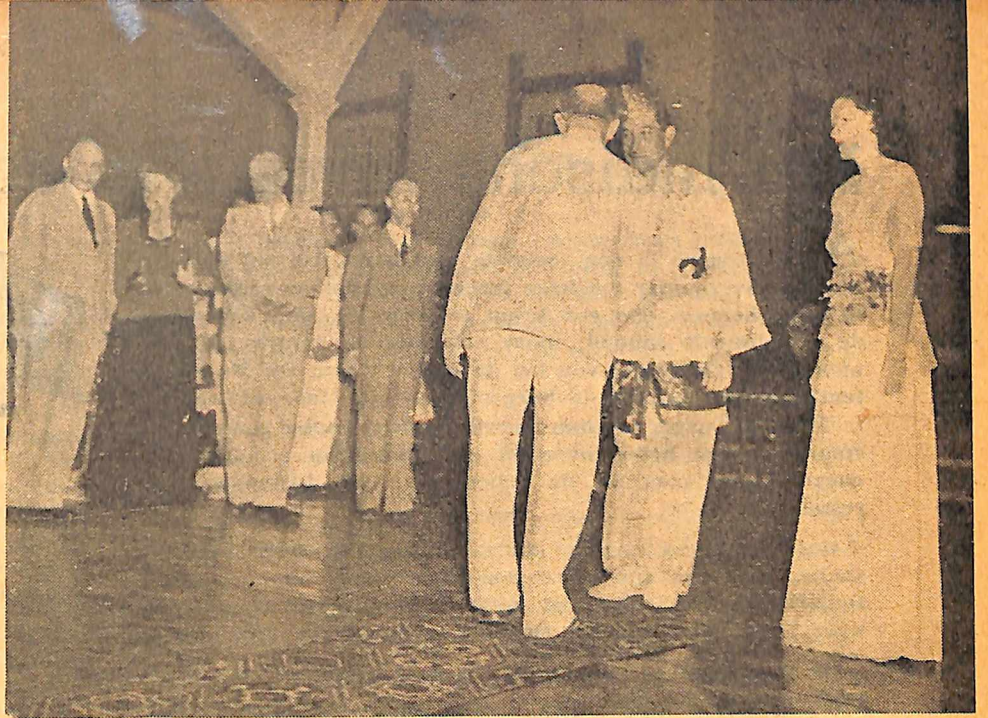
De plannen tot vorming van een „daerah istimewa” Oost-Borneo, gelijk dit in West-Borneo is geschied, nemen vastere vormen aan. De Sultans van Koetai, Sambalioeng, Goenoengtaboer en Boelongan hebben op 12 Mei in Samarinda een overeenkomst getekend, die een grote stap verder is op de weg naar de daerah Oost-Borneo. Deze vier sultanaten omvatten vrijwel geheel Oost-Borneo en hebben tezamen een oppervlakte van 100.000 km².

Het initiatief tot vorming van deze daerah is uitgegaan van de sultans en zij hebben hun plan voorgelegd aan de Nederlands-Indische regering te Batavia. Daartoe werden twee broers van de sultan van Koetai, Adji Mohammad Parikesit die optreden als adviseurs van de sultan en ook bij de ondertekening van het Statuut te Pontianak aanwezig waren, door de luit. gouv. generaal in audiëntie ontvangen. De daerah is dus nog in het stadium van voorbereiding, de raden van de sultans zullen nog gehoord worden, maar de bedoeling is dat een zelfde Statuut als dat van West-Borneo getekend wordt door de daerah en de Nederlands-Indische regering. Uiteindelijk zullen dan de verschillende daerahs van Borneo zich verenigen tot een staat Borneo. Het is echter voorshands nog onzeker wat in Zuid-Borneo, waar de bevolking het sterkst non-coöperatief is, gebeuren zal.

Op een persconferentie vertelden de beide landsgroten van Koetai, de broers van de sultan, over de gang van zaken in het sultanaat Koetai. Koetai is verdeeld in 20 districten, die weer ondergebracht zijn in 5 afdelingen. Voor de oorlog werd een afdeling bestuurd door een Nederlands ambtenaar, thans is dit bestuur in handen van de Oost-Borneo'ers zelf en zijn de Nederlanders adviseurs. Naar gelang de grootte van de bevolking in elke afdeling, kiest zo'n afdeling een aantal afgevaardigden voor de Raad van Koetai, die bestaat uit 23 leden. Twintig afgevaardigden worden gekozen, drie (een Nederlander en twee Chinezen) worden aangewezen. Deze raad van Koetai is 29 Mei voor het eerst bijeengekomen. Hij is voorlopig gekozen voor een jaar. De sultan is de hoogste autoriteit, doch de raad kan contrôle uitoefenen op het beleid van de sultan. Zij heeft bovendien wetgevende bevoegdheid en ook economische invloed. Ook in de andere drie sultanaten is men met dergelijke voorbereidingen bezig, doch in het sultanaat Koetai is men het verst gevorderd. Het aantal inwoners van de vier sultanaten bedraagt 350 duizend; hiervan wonen er 200 duizend in Koetai. Het is overdreven, zo zeide de broer van de sultan, te zeggen dat 15% hiervan in Koetai de ideeën van de republiek is toegedaan. Er is propaganda gevoerd en eventuele gevoelens van sympathie voor de republiek zijn alleen het resultaat van die propaganda en niet van overtuiging.

In Koetai bestaan al verschillende plannen. Over het onderwijs moet de daerah beslissen, maar in Koetai zal men zeker beginnen met middelbaar onderwijs, dat praktisch nog niet bestaat en waar men grote behoefte aan heeft. Het onderwijs zal gratis zijn. Voor de wegeaanleg is 5 miljoen voor 5 jaar uitgetrokken. Dit geld komt uit belastingopbrengsten en uit een reservekapitaal, dat gevormd is uit de opbrengst van de export. Voor de oorlog waren olie en kolen het belangrijkste in Koetai. Nu is de kolenproductie ten dele weer hersteld en verder wordt hout en vis uitgevoerd. In de toekomst zal Koetai zich ook toeleggen op houtverwerking.

Samarinda zal de hoofdstad van de daerah Oost-Borneo worden. Zolang de federatieve staat Borneo nog niet is gevormd en Oost-Borneo daar nog geen deel van kan uitmaken, zal de daerah Oost-Borneo zelfstandig optreden, gelijk voor West-Borneo het geval is.

Kort nadat Sultan Hamad II en echtgenote te Pontianak hun hoge gasten hadden ontvangen — de ministers Beel en Jonkman en de heren Van Mook, Schermerhorn en van Poll — begonnen de zelfbestuurders van Oost-Borneo eveneens een „daerah”, een staat, te stichten.

ORDONNANTIE NOODTESTAMENTEN

Voor velen uit Indië is - helaas! - het volgende communiqué, dat in Nederland maar weinig bekend werd, van groot belang.

Een voorziening is getroffen over testamenten, die in verband met de buitengewone omstandigheden na 8 December 1941 verleden zijn zonder inachtneming van de bij wettelijke bepalingen gegeven vormvoorschriften. Bij besluit van de Luit. Gouv. Gen. is hiertoe een „ordonnantie noodtestamenten” uitgevaardigd. Daarin wordt bepaald, dat testamenten na 8 December 1941 en vóór een door de Gouverneur-Generaal nader te bepalen tijdstip in Nederlands-Indië of, indien de erflater tussen 10 Mei 1940 en 8 Maart 1942 in Nederlands-Indië heeft gewoond of verblijf gehouden buiten Nederlands-Indië opge maakt, die geheel met de hand van de erflater zijn geschreven, gedagtekend en ondertekend, van waarde zijn.

Testamenten die in dezelfde tijd zijn verleden door of ten overstaan van een kampcommandant of hoofd van een ziekeninrichting, Nederlander of niet-vijandelijk vreemdeling zijnde, een door zodanige commandant of hoofd daartoe aangewezen persoon, een officier van de strijdkrachten der verbonden mogendheden, een persoon die rechtens of feitelijk een openbare bestuursfunctie vervulde, een notaris dan wel een arts, zijn van waarde, mits het testament getekend is zowel door de erflater als degene, door wie of te wiens overstaan het verleden werd, dan wel uitsluitend ondertekend door laatstgenoemde, mits de oorzaak, welke de erflater verhinderd heeft te ondertekenen, vermeld is. Indien het oorspronkelijke stuk niet meer aanwezig is, levert een afschrift van een dergelijk testament, uitgegeven en ondertekend door degene, door wie of te wiens overstaan het verleden is, hetzelfde bewijs op als het oorspronkelijke. Deze testamenten zullen krachteloos zijn, indien de erflater komt te sterven zes maanden, nadat hij geacht moet worden in staat te zijn geweest bij authentieke akte een testament te doen verlijden of indien de erflater in het testament het einde van de geldigheidsduur op een eerder tijdstip heeft bepaald, op laatstbedoeld tijdstip. Een testament, dat in die periode gemaakt is, maar niet voldoet aan de eisen, kan, indien de erflater overleden is voor het tijdstip, dat hierboven genoemd werd, door de rechter van waarde worden verklaard als naar zijn oordeel het testament voldoende waarborgen biedt, dat het de laatste wil van de erflater bevat.

Het nader te bepalen tijdstip is voor het gewest Riouw, Banka en Billiton, het gewest Borneo, de staat Oost-Indonesië en de gebieden van Java en Sumatra waar op 30 November 1946 Nederlands bestuur functioneerde, gesteld op 1 December 1946. In geval van twijfel of in een gebied van Java of Sumatra op 30 November 1946 Nederlands bestuur functioneerde, staat dat ter beoordeling van het hoogste burgerlijke gezag in de residentie, waartoe het gebied behoort.

Het Indische leven... in advertenties

Als gij ergens in een vreemde stad komt, bestaat niet één doelmatiger manier om haar leven en haar eigenaardigheden te leren kennen, dan een krant te lezen. En dan niet alleen de redactionele inhoud, maar ook de advertenties. De annonces zijn de spiegel van het dagelijkse leven. Op die advertentiepagina's spreekt de burgerij zich uit. Haar verlangens: te koop gevraagd, te huur gevraagd, betrekking gezocht.... Haar verdriet: heden overleed zacht en kalm.... Haar genoegen: het concert, de schouwburg, de bioscopen, het restaurant....

Wij zullen niet zeggen, dat de steden van Indië vreemde steden voor ons zijn geworden. Maar toch zoudt gij, Oud-Indischgast, wel enige tijd nodig hebben, voordat gij er U weer thuis zoudt voelen. Ook dat leren U die advertenties.

Op deze bladzijde zullen wij er een aantal reproduceren. Ontleend aan het blad van Bandoeng: de welbekende „Preangerbode”. Die verschijnt weer onder eigen naam en eigen beheer. Nog niet in haar Vorrinkgebouw aan de Grote Postweg, maar aan de Bragaweg. Haar „schakels” en andere annonces leren méér van het Indische leven, dan menige brief en menig artikel. Aldus:

Grand Hotel Preanger

30 April 1947 (VERJAARDAG H.K.H. PRINSES JULIANA)

11 uur v.m.: **PAIT MUSICAL**

BAR: Voormiddag en avond. Gelegenheid tot dansen.

Er is gewoon brood en...

Er is brood van „Bogerijen”

Met ingang van 1 Mei a.s. verkrijgbaar nevenstaande luxe broodsoorten tegen afgifte van broodzegels:

BUSBROOD, CASINO BROOD, KNIP BROOD
TIJGERBROOD, FRANS BROOD
STRENGEL BROOD, GALA BROOD,
CADETTEN, PAIN DE LUXE,
TIJGERBOLLEN

Majestic Theater

Vanaf Maandag 28 April 1947.

„Internationaal Squadron”

MET REGINALD DENNY, JOAN PERRY e.a.

Examen akte Bahasa Indonesia

In de maand Juli a.s. zal gelegenheid worden gegeven tot het afleggen van het examen voor de akte Bahasa Indonesia i.o., waarvoor f 10.— examen geld verschuldigd is.

Grote Pinkstervoetbalwedstrijden

OP HET SIDOLIG-TERREIN

presenteert voor Uwe boterham het volgende:

Gek. lever	p.ons	f 2.25
Leverworst	„	f
Pekelvlees	„	f 1.75
Rookvlees	„	f 2.—
Boterh. worst ...	„	f 0.75
Blokkaas	„	f 1.—
Goudse Kaas ...	„	f 0.50

Heeft per 1 Mei a.s. een brooddepot van MERBABOE.

Onze Distributie-afdeling:
GOEDE SERVICE.

HET LEKKERLAND

Bragaweg No. 58.

is het goede adres

voor heerlijke:

Saté Kambing	f 2.50
Hutspot met saus ...	f 2.50
Lontong met vlees ...	f 2.—
Gado-Gado	f 1.—
Choco-Pudding m/vla ..	f 1.—
Croquettes	f 0.50
Echte Kroepoek Oedang	f 0.15

Een rustige en gezellige gelegenheid om te biljarten is het

CAFÉ BIJLART

v/h Warenhuis „10.000
Gr. Postweg O. 21

Consumptie verkrijgbaar.

Goudgele

VIRGINIA LEMPENG

en

CAPSTAN TABAK

„TJILIK”

Uw tabakszaak v. 1912

Merdikalie 18 — P. Baroe 65

Trouw- en Verlovingsringen

14 — 18 — 22 K

Stuurt een taart bij geboorte, verloving en bij huwelijk.

Wij hebben een ruime keuze:

MARASQUINO - taarten

RHUM- „

NESSELRODE- „

MOCCA- „

ZACHTE-WENER- „

VERLOVINGS- „

BRUIDS- „ enz.

Het Snoephuis - Bragaweg 24.

Saté en Goelé Kambing

VORL Aloon2 West t/o Varia

Onze saté en goelé staat altijd bekend. Gegarandeerd 100%

malse saté.

Heden „Laksa Ajam” dag.

TE KOOP

Colbert costuum donker grijs.

Gabardinejas m. 52 Eng. stof

samen f 250.- Pakkisten f 15.-

Roelofsenstraat 11.

Heer zoekt kennismaking met

jongedame niet boven 25 jaar.

Brieven onder nummer S 6649

Attentie! Attentie!

Kleermaker „PARIS” & CO.
Pasar Baroe 55 — Bandoeng

Mag „SEDEP MALAM”

voor Uwe bloemstukken, handruikers, vaasvullingen en kransen zorgen?

MERDIKAWEG 11

OCCULTIST H. B.

Azad Boengsoew. 42.

Huiselijk geluk en Liefde.

SNOEPHOKJE „SHANGHAI”

Soeniaradjaweg No. 2.

Bami goreng f 2.—

Tjap Tjay f 2.—

Gado 2 f 1.—

Saté Kambing f 2.50

BRUIDSJAPONNEN compleet

Te huur met of zonder sleep, korte of lange sluier.

MODE-ATELIER „TJOE”

Naripan No. 103.

Tabib A. W. MAWN,

Tamblong 40. Gegar. gen. alle ziekten z. operatie. Aambeien zelf f 10.— en f 25.— (S 6653)

BALALAIKA - BAR

achter Hotel Homann

OPENING

Zondag 27 dezer 6 uur nam. met een bord Russische Soep. De beheerder A. Milianowsky (S 6660)

TIBOR'S Roomhorens en Soesen!

TIBOR'S Sauc. Broodjes!

TIBOR'S Appel-, Vlataartjes!

TIBOR'S beroemde IJscreams!

TIBOR'S Nougatine Mignons!

(S 7894)

MEVROUW!

voelt U zich oud en lusteloos?

Mevr. Gouw's Galian Parem

kruiden geven U binnen korten

tijd: nieuwe krachten en levens-

lust. Kosambi 233F. (S 7878)

U hoeft er zeker niet meer aan

herinnerd te worden, dat het

heden en morgen weer de

dag is van BRAGA'S ECHTE

HOLL. ERWTENSOEP MET

SPEK EN WORST! (S 6638)

KRONTJONG CONCOURS

Dames en Heren Zang

voor de a.s. PASAR MALAM!

Deelnemers(sters) gelieve zich

op te geven: Kl. Lengkong 40

tussen 5—6 uur n.m. (S 6666)

RESTAURANT „SIN AH”

Residentsweg 2 - Bandoeng

Dagelijks verkrijgbaar over-

heerlijke CHIN. en EUROPESE

schotels en Koude Dranken.

Gezellige zitjes. Coulante be-

diening. Billijke prijzen.

Geopend van 10 uur v.m. tot

10 uur n.m. (A 1304)

De tentoonstelling Nederlands-Nieuw-Guinea te Batavia

Minister-president dr. L. J. M. Beel, minister mr. J. A. Jonkman, de commissarissen-generaal prof. ir. W. Schermerhorn en M. van Poll en de commandant-zeemacht, vice-admiraal A. S. Pinke en H. van der Wal, dir. departement B.B. en algemeen regeringscommissaris voor Borneo en de Grote Oost, hebben in gezelschap van vele autoriteiten de tentoonstelling Nederlands-Nieuw-Guinea bezocht, welke wordt gehouden in het Natuurwetenschappelijk Instituut aan het Koningsplein.

Deze tentoonstelling, georganiseerd door de coördinatie-commissie voor natuurwetenschappelijke zaken, met medewerking van de R.V.D. welks afdeling Visuele Voorlichting in recordtijd de uiterst suggestieve en zeer verzorgde beeldstatistieken vervaardigde, had in hoge mate de belangstelling van het ministeriële gezelschap, getuige alleen al het feit, dat het bijna anderhalf uur in de expositiezaal vertoefde. Tal van experts waren aanwezig om de hoge gasten nadere inlichtingen te verstrekken: dr. van Baren van het Bodemkundig Proefstation te Buitenzorg, dr. IJzerman van het Natuurwetenschappelijk Instituut, dr. Geyseling van de Ned. Nieuw-Guinea Petroleum Mij., majoor v. d. Berge v. d. Grijp van de Topografische Dienst, drs. A. Th. Bogaardt, hoofd en ir. Wehlburg en Sijnja van de afd. Transmigratie en Emigratie van het departement van Sociale Zaken, dr. Brantjes, landbouwconsulent van Nieuw-Guinea, dr. Endert van de afd. Landbouw, dr. Beversluis van de afd. Boswezen en dr. Reuter van de afd. Zeevisserij van het departement van Economische Zaken, benevens dr. Veenbaas van de Dienst Volksgezondheid.

Zij vertelden de ministers aan de hand van de geëxposeerde kaarten, bodemvoortbrengselen en maquettes van de mogelijkheden van het uitgestrekte land en van de moeilijkheden, welke bij het openleggen er van overwonnen moeten worden. Zo kregen de ministers, de leden van de commissie-generaal en dr. Friedericy en Both van het ministerie van Overzeese Gebiedsdelen, dr. P. J. Koets, directeur van het Kabinet van de Lt. G.G., en de heer Pellaupessy, vertegenwoordiger van Oost-Indonesië te Batavia, die de ministers vergezelden, een indruk van missie en zending, van de stand der topografie, van de rijkdommen van de bodem, welke olie en goud, bauxiet, koper, steenkool en fosphaat bevat, doch waarvan tot nu slechts met de exploitatie van de olie een begin is gemaakt, van de malariabestrijding, welke ziekte vrijwel over geheel het eiland heerst en over de mogelijkheden voor kolonisatie.

Van officiële zijde wordt het aantal kolonisten, dat binnen enkele jaren uit Nederland wil vertrekken, op 100.000 geschat, terwijl men voor Oost-Indonesië op een veelvoud van dit cijfer rekent. In plaats van kolonisatie op kleine schaal

Het rijstveld van Nieuw-Guinea houdt wellicht een belofte voor de toekomst in.

kan men gehele volksplantingen verwachten. Uitgebreide voorzieningen dienen daarvoor getroffen te worden, opdat de kolonisten in de eerste jaren van hun vestiging hulp geboden kan worden. Het „experiment” dat elders zo vaak een rol speelde, moet vervangen worden door een weloverwogen plan.

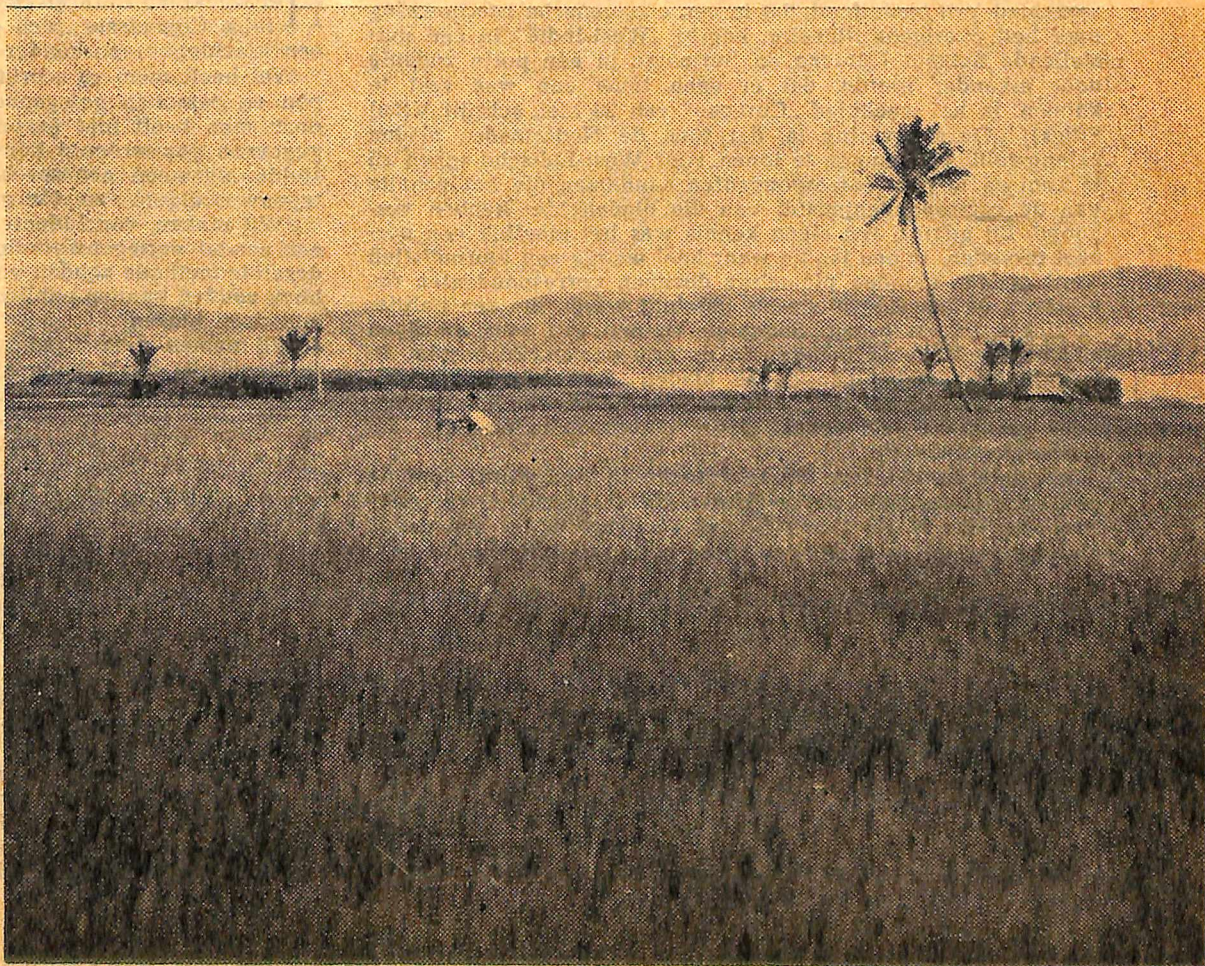
Vóór alles moet een inventaris worden opgemaakt van de mogelijkheden, welke het land biedt. Voortbouwende op de verkenningen en proefnemingen, welke voor de oorlog geschieden en aansluitende bij het prijzenswaardige werk van enkele particuliere maatschappijen, zoals dat der petroleum-mijnen, kan het gebied systematisch worden onderzocht, een en ander op zuiver zakelijke grondslag. Door de samenstelling van een overzicht van hetgeen reeds bekend is en de aanwijzing van een aantal punten, die wellicht voor het komende onderzoek van belang zijn, meenden de organisatoren in deze een bijdrage te kunnen leveren.

Bekend is dan o.m., maar wellicht nog in te kleine kring, dat Nieuw-Guinea door de copal-winning — een hars van de agathisboom, die er veelvuldig voorkomt — een producent kan zijn van plastic, dat de tonijnvangst perspectieven opent, dat reeds copra en nootmuskaat werd uitgevoerd, dat daarnevens tal van bodemschatten op ontginning wachten.

„Slechts indien de rijksbegroting vaste steun garandeert gedurende vele jaren voor systematisch onderzoek, wordt de deur naar het land geopend”, zegt het laatste bord der tentoonstelling.

„Tot nu toe is er slechts door het sleutelgat gekeken.”

Dr. Ir. P. Honig, voorzitter van de Coördinatie-commissie had voor de rondleiding der hoge gasten een korte inleiding gegeven, waarin hij er met nadruk op wees, dat Nederland in Nieuw-Guinea een grote roeping te vervullen heeft en dat dit gebied met zijn formidabele groei-kracht in de komende rijksstructuur een zeer bijzondere plaats zal moeten innemen.

KRONIEK VAN CURAÇAO

Wetsontwerp

Mr. dr. M. F. da Costa Gomez, de vertegenwoordiger van Curaçao in Nederland, heeft het druk. Op zijn kantoor (aan de Lange Houtstraat 18, den Haag), staat de telefoon niet stil. Het aantal bezoekers is legio. De man-met-de-zwarte-baard houdt een scherp oog in het Staatkundige zeil. Tevereden over het wetsontwerp inzake de (nieuwe) positie van Curaçao als deel van het (vernieuwde) Koninkrijk — „het zichtbare Koninkrijk” zoals hij dat gaarne noemt — is hij nog niet. Dit „nog niet” slaat vooral op enige speciale onderdelen van het ontwerp van wet: de positie van de Gouverneur en die van het (nog niet bestaande) college van gecommiteerden. Volgens de (min-of-meer autonomistische) verlangens van bepaalde Curaçaosche kringen, is het niet gewenst dat de Gouverneur door den Haag wordt benoemd en wil men hem niet het recht doen behouden het gekozen Statencollege door de benoeming van Statenleden aan te vullen. Twee zaken, die in het wetsontwerp, zoals dit nu bij de Raad van State ligt en door de Gouverneur van Curaçao aan de Staten van Curaçao ter vertrouwelijke kennisneming ter inzage is gegeven, schijnen voor te komen. Wij wachten liever de definitieve tekst van dit wetsontwerp, zoals het bij de Staten-Generaal ter behandeling en discussie zal komen, af, alvorens wij er commentaar op gaan leveren. Constateren voorlopig alleen, dat het wetsontwerp, zoals het, in eerste versie, schijnt te luiden, niet overeenkomt met verwachtingen die op Curaçao gekoesterd worden. Omtrent de verwerkelijking van zijn wensen. Wensen, die gevoed zijn door de strekking van de befaamde Koninklijke Radiorede van 1942. Wensen voor welke verwerkelijking dr. da Costa Gomez, vanuit zijn Haagse voorpost, zijn arbeidskracht heeft ingezet.

Voorlichting (I)

En van de niet-staatkundige onderwerpen waarvoor Curaçao's vertegenwoordiger zich danig interesseert is de voorlichting Curaçao—Nederland v.v. Deze voorlichting is vrijwel non-existent. In Nederland hoort het grote publiek slechts te hooi en te gras wat van Curaçao (en van Suriname, dat wij — in deze kroniek — uiteraard onbesproken laten). De onkunde over beide landen is verbijsterend. Onlangs kon men daarvan een duidelijk en droevig staaltje zien in het grote weekblad Vrij Nederland, dat in een economische beschouwing over het, overigens illusoire, begrip „West-Indië” in een ontstellende hutspot Curaçao en Suriname in één potje zodanig door elkander roerde, dat er geen touw aan was vast te knopen. In het weekblad „Curaçao” van 24 Mei, schrijft V(an) E(ijck): „Onze ervaring is, dat toen de Nederlandse bladen belangstelling begonnen te tonen voor West-Indische zaken zij te hooi en te gras correspondenten aannamen die het gehalte van de correspondentenstaf van die bladen niet hebben verhoogd. Bij gebrek aan eigen kennis was het moeilijk een oordeel te vellen. In een landje waar heel weinig aan journalistiek werd gedaan stonden plotseling dozijnen correspondenten op, waarvan de meesten niet eens geschikt waren om een politierubriekje te verzorgen. Sommige kunnen zelf niet schrijven en moeten daarvoor anderen in de arm nemen. Zo bestaat de mogelijkheid, dat Nederlandse bladen correspondentie uit Curaçao ontvangen door onverantwoordelijke tendentieuze geschreven en gedekt door correspondenten die dit slechts in naam zijn”.

Wij geloven dat deze tirade gerechtvaardigd wordt door de (betreuwenswaardige) werkelijkheid. En dat derhalve de voorbereiding die dr. da Costa Gomez verricht om tot een goede nieuwsvoorziening te komen, grote belangstelling verdient.

Voorlichting (II)

Voor wat hij zich ten deze voorstelt zijn de, voorlopige theoretische plannen, vrijwel gereed. Da Costa Gomez heeft voor de formulering van zijn plannen de adviezen ingewonnen van ter zake deskundigen. Onlangs heeft te Amsterdam een voorbereidende bespreking plaats gevonden gedurende een langdurige en, naar wij menen, vruchtbare bijeenkomst in het Indische Instituut. Daarbij waren, behalve dr. da Costa Gomez zelf, de volgende heren aanwezig: H. de Wit, Min. v. Overzeese Gebiedsdelen Afd. Voorlichting; Mr. M. de Niet, Min. v.

Overzeese Gebiedsdelen, Afd. West-Ind. Zaken; D. E. Hoorens v. Heyningen, Min. v. Overzeese Gebiedsdelen Afd. Publiek Contact; Mr. A. W. Schade van Westrum, Min. v. Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen; J. A. van Houten, Min. v. Buitenlandse Zaken Dir. Afd. Voorlichting; Dr. M. Schneider, Regeeringsvoorlichtingsdienst Afd. Documentatie; Mr. Offerhaus, Indisch Instituut Secretariaat; J. de Jong, Indisch Instituut Alg. Voorlichting; D. J. Lambooy, Hoofdredacteur A.N.P.; Mr. A. H. Lysen, Secr. Directie A.N.P.; Mr. E. Elias, Oud Chef Regerings Persdienst in Curaçao; J. van de Walle, Chef programmaleiding P.C.J. Afd. West-Indië; Dr. P. Wagenaar Hummelinck, Secr. Natuurwetenschappelijke Studiekring v. Suriname en Curaçao; Mr. N. Debrot en H. A. H. Schouten, Min. v. Overzeese Gebiedsdelen Afd. Voorlichting (Secretaris).

Wij geven deze opsomming om te doen zien, dat ernstig getracht wordt naar een goede oplossing van het vraagstuk der voorlichting; een voorlichting die — wanneer alles gaat zoals de heer da Costa Gomez zich dit voorstelt, ter hand genomen zal worden door een speciale Stichting.

Cultuur

En van de onderdelen van het schier-onafzienbare terrein, waarover deze stichting haar werkzaamheid zal uitstrekken, zal de culturele uitwisseling Curaçao—Nederland v.v. moeten zijn. Nederland zal moeten worden bekend gemaakt met de Curaçaose cultuur-uitingen en Curaçao met de Nederlandse. Men zal van Curaçaose cultuur niet mogen gewagen zonder de Latijns-Amerikaanse en Caraïbische cultuur-uitingen daarbij te betrekken. Wie Curaçao zegt, zegt Caraïbië en óók: Latijns-Amerika. Men begrijpt nu welk een reeks van onderwerpen hierbij betrokken is. En Nederlandse kunstenaars en geleerden zullen naar Curaçao moeten gaan om Nederland tot Curaçao te brengen. Dit ganse terrein ligt vrijwel braak. Het ontginningswerk zal even groot als moeizaam zijn. Hier moet nog begonnen worden met een arbeid die, erg genoeg, nimmer met kracht begonnen is.

„Klachtenbureau”

Het weekblad Curaçao (van 24 Mei), schrijft dat de Parlementaire Commissie „zich eigenlijk heeft laten gebruiken als een klachtenbureau zonder die klachten te onderzoeken”.

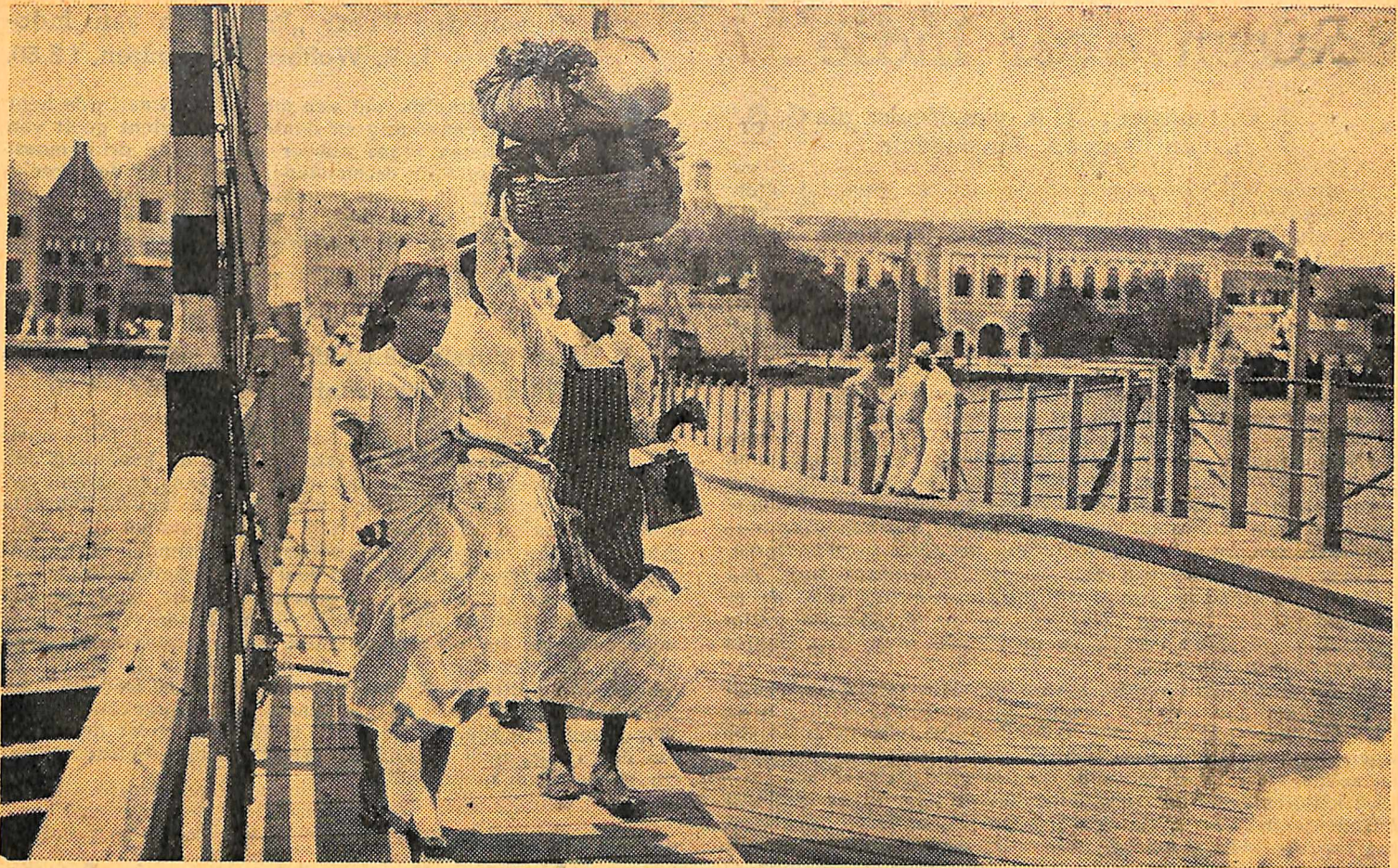
Wel heeft men, zo schrijft het blad, aan verschillende groepen en personen gelegenheid gegeven hun mening te uiten, doch men heeft niet gezocht naar een toetsbord, waarop de gegevengewaardeerd konden worden. Een door ons voorgestelde algemene nabespreking in de aanwezigheid van vertegenwoordigers van alle groepen is niet gehouden.

„Wij maken, concludeert Curaçao”, ons sterk, dat wanneer een zes-tal vertegenwoordigers uit de Curaçaose gemeenschap dezelfde methode zouden volgen in Nederland, zij een klachtenboek zouden kunnen publiceren, dat het Nederlandse Parlement zou doen blozen”.

Wij nemen deze tirade uit „Curaçao” over, omdat wij er (grotendeels) mede kunnen instemmen.

Politiek

Het vermoeden is gerechtvaardigd, dat vooraleer de nieuwe Staten van Curaçao zullen worden gekozen, verandering in het partij-politieke tafereel zal plaats hebben. Van verschillende zijden wordt nu reeds gepreludeerd op de vorming van nieuwe partijen. De bij haar eerste optreden zo succesrijk gebleken Democratische Partij schijnt grotendeels haar greep op de massa reeds te hebben verloren. De theorie beloofde veel wat de praktijk niet heeft ingelost. Voorzover wij de tekenen kunnen lezen wordt van twee kanten aangestuurd op de oprichting van nieuwe partijen. De groep die achter het weekblad Curaçao staat en zij die een velen-omvattende Curaçaose Volkspartij zouden willen zien geboren worden. Curaçao verkeert pas in het eerste stadium van zijn politieke, ook intern-politieke, bewustwording. Het geeft nog veel dilettantisme te zien. Maar zulke groeiprocessen geschieden dikwijls sneller dan men denkt. Hun snelheid en effectiviteit hangt ten nauwste

Vertrouwd beeld voor alle Curaçaoenaars: de schipbrug te Willemstad met paleis van de Gouverneur.

samen met de al of niet aanwezigheid van voldoende en voldoende-responsabele leiding gevende figuren. Men zal hebben af te wachten of Curaçao die thans reeds bezit.

Bezoek

Gouverneur Kasteel van Curaçao heeft een bezoek gebracht aan Gouverneur Brons van Suriname. Het is het eerste bezoek dat dr. Kasteel aan Suriname heeft gebracht. Zijn voorganger de heer Wouters (die thans als een vergeten burger in een klein Gelders dorp leeft), is nooit in Suriname geweest. Dat is wel verwonderlijk, want al liggen beide landen even ver van elkaar verwijderd als Nederland van Polen, zij hebben wel zovele gezamenlijke belangen, dat persoonlijk contact van beider hoogste gezagsdragers gerechtvaardigd lijkt. Dr. Kasteel heeft voor de Surinaamse pers een conferentie belegd. Aan een der Surinaamse bladen ontleen wij het volgende aan het verslag van deze persconferentie, dat ook in Nederland velen zal interesseren.

„Ook werd gevraagd of Curaçao geen gevaar liep door de olie bepalingen van Venezuela. Het antwoord was, dat niemand zich daar zorgen over hoefde te maken, want dat er de eerste 50—60 jaar volstrekt geen gevaar bestond, dat de olie niet op Curaçao zou geraffineerd worden. En zelfs in het geval, dat de olie zou verdwijnen, was de techniek zo ver, dat er andere producten zouden verwerkt worden.

En hoe bevallen de Surinamers op Curaçao? Niets dan lof, vooral de medische krachten werden geprezen en met name dokter Nassy. Hierbij maakte Z.Exc. Gouverneur Kasteel de opmerking, dat het onderwijs alhier toch niet zo kwaad moet zijn, daar al die Surinamers heel goed voldoen in hun werk en daar moeten ze hier toch de grondslag voor gelegd hebben”.

Diversen

Het dagblad Beurs- en Nieuwsberichten heeft een aantal zeer lezenswaardige artikelen gepubliceerd over het vraagstuk der Curaçaoose drinkwatervoorziening....; de op Curaçao woonachtige Noren hebben op grootse wijze hun onafhankelijkheidsdag gevierd....; dr. Max Euwe heeft de Curaçaoose schakers weer partij gegeven....; Oranjestad (Aruba) heeft een prachtige nieuwe bioscoop gekregen, de eigenaar is Eddy de Veer, die er vier ton gouds aan heeft besteed; er kunnen

zevenhonderd mensen in....; twee kunstenaressen doen van zich spreken: de Nederlandse zangeres Coté von der Mark en haar Amerikaanse vriendin Scribner Ames, die schildert en beeldhouwt; de eerste heeft geconcerteerd, de andere geëxposeerd op Curaçao en op Aruba....; de Amigoe di Curaçao zoekt nog steeds naar een hoofdredacteur....; kapitein E. van de Laarschot, adjudant van de Gouverneur, heeft een hoge pauselijke onderscheiding ontvangen voor zijn vele sociale werkzaamheden....; onder de verlofgangers uit Curaçao naar Nederland bevinden zich Jan van Bergeyk, (leraar en kunstschilder) en mr. dr. Ginzburg (advocaat)....; naar aanleiding van de terugkeer van de „dollarcommissie” uit Nederland schrijft C. (Norman Chumaceiro) in het weekblad Curaçao: „met vertrouwen in de gezonde financiële positie van Curaçao zeggen wij: weg met de importbeperkingen, weg met de discriminatie. Eervolle opheffing van alle overheidsinmenging, die geen economische zin meer heeft.... met dank en waardering voor de vele en nuttige den lande tijdens de oorlog bewezen diensten”.

EL.

WAT MAG MEN MEENEMEN? (Vervolg van pag. 3)

Behalve deze goederen mag door een reiziger-évacué nog tot een bedrag van f 25.— aan andere goederen, als zeep, klapperolie, ketjap, spiritualiën, vrij worden uitgevoerd.

Voor kinderen boven 16 jaar zijn de bovenstaande maxima eveneens van toepassing, met dien verstande dat sigaretten, sigaren en tabak zijn uitgesloten.

Voor kinderen tussen 6 jaar en 16 jaar mag alleen: 10 kg rijst, 10 kg suiker, 10 blikken conserven, worden medegenomen.

Voor reizigers, niet-évacués gelden dezelfde bovenvermelde maxima, doch uitsluitend voorzien van een uitvoervergunning van het B.U.Z. (L.B.N.).

De waarde van bootpakketten dient op uitvoerwaarde te worden berekend. De maximum waarde blijft op f 25.— per pakket gesteld.

Pakjes door reizigers, voor anderen meegenomen, mogen niet als bootpakketten worden beschouwd, doch zullen worden gerekend tot de bagage van de reiziger te behoren en zullen derhalve in de bovenvermelde maxima worden begrepen.

Boeken over Indië

J. C. Lamster; „J. B. van Heutsz als G. G.”
P. N. van Kampen, Amsterdam.

„Wanneer wij Nederlanders thans, met een gevoel van gerechtvaardigde voldoening kunnen terugzien op de eerlijkheid en de grondigheid, waarmede de grote baanbrekende hervormingen in Nederlands-Indië in de laatste 50 jaren tot uitvoering werden gebracht, dan is dit in de eerste plaats te danken aan de meesterlijke opzet van het „vijfjarenplan” van deze wilskrachtige hervormer; en in de tweede plaats aan de wijze waarop de volgende regeringen consequent hebben voortgeschreden op de eenmaal ingeslagen weg, een weg n.l. van orde en rust en naar doelmatige emancipatie en welvaart.

Op het ogenblik heerst in een belangrijk deel van Tropisch Nederland — buiten onze schuld — chaos, anarchie en verwarring; en in de Amsterdamse markthallen riep een onwetende menigte: „De tijden van Van Heutsz zijn voorbij”. Moge deze publicatie er toe bijdragen, dat althans in eigen land geen misvattingen blijven bestaan over de aard der noodzakelijke harmonieuze samenwerking tussen blank en bruin in Ned. Indië.

Aldus de inleiding van het onlangs verschenen boek van de heer J. C. Lamster. Het is wel uitermate nuttig en evenzeer verheugend, dat juist in deze tijd een zo deugdelijke studie verschijnt over Van Heutsz en met name over Van Heutsz als *gouverneur-generaal*.

Zonder twijfel zou het werk van Van Heutsz als landvoogd niet mogelijk zijn geweest zonder het werk van Van Heutsz als generaal. Trouwens: alle arbeid, sinds 1904 in Indië tot zegen der Indische volken verricht was slechts mogelijk door die zelfde arbeid van de zelfde Van Heutsz als *generaal*.

De historie heeft het zo gewild, dat de man wiens militaire optreden een zo forse staatkundige en economische ontwikkeling voorbereidde, tevens de man was, wien het vergund werd de eerste te zijn om met die staatkundige arbeid te beginnen.

Van Heutsz was het, die alle goede voornemens van zijn voorgangers verenigde tot wat men thans een „vijfjarenplan” zou noemen. Hij wist dit plan tegen hardnekkig verzet in met taai volharding tot uitvoering te brengen.

Dr. I. J. Brugmans schreef: „De loop der geschiedenis moge een continue beweging zijn, toch zijn er perioden in de historie aan te wijzen, die zich voordoen als stroomversnellingen in een rivier. Zulk een periode deed zich in Indië omstreeks 1900 voor. Politiek, economisch en geestelijk drong alles naar vernieuwing en groei. Het Nederlands gezag in de buitengewesten werd onder de krachtige leiding van Van Heutsz overal bevestigd. De Europeese ondernemingen en bedrijven breidden zich snel uit, en brachten, ofschoon bij het begin der eeuw door „mindere welvaart” werd gevreesd, ook onder de inheemse bevolking economischen vooruitgang. De intensiviteit van het bestuur nam toe. En ten slotte, de bevolking ontwaakte uit de sluimer, waarin zij eeuwenlang bevangen was geweest; de „inlandse beweging” kwam op....”

Het is de grote verdienste van de heer J. C. Lamster, dat hij met gebruik van veel correspondentie van Van Heutsz met de ministers Idenburg en Fock en zijn medewerkers Colijn, Van Rees e.a. een uitermate deugdelijke studie heeft gegeven van de periode 1904 tot 1909, het tijdperk van de Landvoogdij-Van Heutsz. De lezer wie de historie van Indië niet geheel onbekend is, zal er talloze gegevens in vinden die verlichtend en verklarend werken. De lezer echter, die historische belangstelling voor Indië tot dusver miste, zal er uit leren dat men het Indië van vandaag niet kan begrijpen zonder de grondslagen, welke Van Heutsz heeft gelegd, te kennen. Men kan zeggen, dat deze grondslagen niet sterk genoeg zijn gebleken om ruim drie jaar Japanse bezetting en een door Japan geleide nationalistische agitatie te doorstaan. Dit moge zo zijn; nochtans komt men ook in de situatie van Mei 1947 talrijke factoren tegen, die rechtstreeks tot de periode Van Heutsz te herleiden zijn. Gezwegen nog van het feit, dat deze situatie van Mei 1947 alleen daarom zo tragisch kon worden, wijl ons een bestuurder van de gaven, de beginselen en de kracht van een Van Heutsz zo bitterlijk ontbreekt.

Dr. G. Gonggrijp heeft getuigd dat in Indië van het jaar 1904 tot 1914 meer veranderd is dan in de drie eeuwen welke er aan voorafgingen, tezamen. Zo is het. Enig oordeel over dit tijdvak van de eerste tien à veertien jaren van deze eeuw, jaren van zo beslissende betekenis, is niet te vellen zonder deugdelijke kennis van de bestuurarbeit van Van Heutsz. Het is de duurzame verdienste van het boek van de heer J. C. Lamster, dat het deze kennis zo rijkelijk en deugdelijk verschaft.

K. van der Veer: „Producten van Indonesië”. - J. B. Wolters, Groningen. f 2.50.

Het is zeker opmerkelijk, dat van dit boekje, waarin de heer Van der Veer een eenvoudig en duidelijk overzicht geeft van de Indische producten thans alweer een vierde druk moest verschijnen. De uitgevers delen mede, dat zij van deze reeks „handleidingen voor de kennis van Indonesië” eerlang verdere deeltjes zullen laten verschijnen, te weten over de grote cultures, de invloed van het Christendom, vreemdelingen in Indië enz.

Lea Morris, „Bushido”. - Uitgeverij Nieuwe Wieken, Amsterdam, 1947. Geb. f 4.90.

Speelde het romannetje van Lea Morris niet in Indië, men zou het nauwelijks aankijken. Had zij voor de handeling een ander onderwerp gekozen dan dat van een vrouwenleven tijdens de Indische bezetting, men zou er nauwelijks iets aantrekkelijks in vinden. De stijl is zeer simpel, het taalgebruik weinig oorspronkelijk, de handeling zonder veel spanning en het gegeven is zonder veel diepte behandeld.

Maar het is nu eenmaal zo gesteld, dat wie Indië gekend heeft in deze bittere tijd nauwelijks kan nalaten telkens maar weer een van die boeken te lezen, die van de harde jaren der Japanse bezetting en van de nog hardere jaren, die er op volgden, vertellen. Zo zal het ook wel gaan met dit boek „Bushido”, dat althans de verdienste heeft ongekunsteld en onopgesmukt te zijn. De lezer zal, nauwelijks onder de indruk van de intrige, toch in sommige goed vertelde episodens veel vinden dat hem even boeit.

Aryden Hertog: *Intermezzo in Batavia*.
A. W. Sijthoff's Uitg. Mij., Leiden 1946.

Het blijft merkwaardig, dat een verhaal in romanvorm scherper beelden geeft dan enig zakelijk relaas. Het hoogste, wat de journalistieke chroniqueur der gebeurtenissen kan bereiken, is dat zijn beelden der realiteit een gelijke scherpte der werkelijkheid zullen verkrijgen als die van de goede romanschrijver. Een roman van Steinbeck leert méér van het Amerikaanse leven, dan een gedegen sociografische studie; en deze roman van Den Hertog leert méér van het leven in Indië nadat de Japanners verdreven werden dan menig zakelijk verhaal. Natuurlijk heeft Den Hertog niet het epos geschreven, dat wellicht in later jaren het Indische drama zal verbeelden. Daartoe is dieper inzicht nodig, dat alleen na langer tijdsverloop verkregen kan worden. Ook is het verhaal wat haastig, wat gemakkelijk, een enkele maal wat oppervlakkig geschreven. „Vrouwen naar Jacatra”, „Mensen op zicht” en „Sybrech Willemsdochter” kwamen in rustiger atmosfeer tot stand. Het talent nochtans, dat Den Hertog in staat stelde behalve deze romans toneelstukken te schrijven als „Des duivels prentenboek” en vooral „Operatie Geslaagd” hielp hem ook hier in deze roman, die voor een deel, en niet het slechtste deel, een reportage is.

Wat Johannes Elbrinck, oorlogscorrespondent, Jacobus Hartelinck, luitenant-kolonel, ir. Peter Warsten, ex-krijgsgevangene, Herman Hooghveldt, oorlogsvrijwilliger, Gordon Wickfield, Engels majoor, en de vrouwen: dr. Martha Premberg, „welfare worker”, Maria Warsten, Sonja de Laat en Rita Weerthof beleven in dat eerste halfjaar na Japan's capitulatie — die de „bevrijding” van Indië had moeten brengen —, dat is een sterke samenvatting van veler leven in Indië in die periode. Het was een tijdperk vol verbijstering, vol haat, vol wrok en vol verwarring. Het was een tijd, waarin velen van hun laatste anker losgeslagen zijn, waarin de afschuwelijkste misslagen zijn begaan, zo persoonlijk als staatkundig, en waarin men nochtans ondanks alles het ontroerende vertrouwen ziet van duizenden, die ondanks alles hun werk verrichtten. Hun zware, harde werk, om orde te scheppen uit de chaos. Hun werk, om weer een bestaan op te bouwen voor zichzelf en voor Indië.

Den Hertog schreef dit „Intermezzo” iets te gemakkelijk en iets te vlot. Het werd nochtans een verhaal vol spanning. En het heeft de verdienste van een document over een tragisch tijdperk in Indië's historie.

Verenigingsnieuws

AFDELING FRIESLAND.

Na de jaarlijkse ledenvergadering sprak de Heer E. Jansen, gewezen hoofdredacteur van de Indische courant te Soerabaia in „Spoorzicht" te Leeuwarden over het onderwerp: „Journalistieke herinneringen aan Nederlands Indië", waarbij opkomst en groei der grote Nederlandse dagbladen in Indië in beschouwing worden genomen en ook de Inheemse en Chinese pers niet werd vergeten. De leerzame lezing werd gevolgd door een aandachtig gehoor.

* * *

Op 19 Mei vertelde eveneens in „Spoorzicht" Ds. A. W. Wymenga, vlootpredikant op het Marine-opleidingschip te Loosdrecht over zijn ervaringen op zijn reis naar Indië via de Kaap de Goede Hoop met Hr. Ms. „Karel Doorman". Ook deze causerie viel in de smaak van de talrijke aanwezigen.

AFDELING AMERSFOORT.

De Heer R. D. Simons, oud Hoofd van het Departement van Onderwijs te Suriname, hield op 14 Mei j.l. ter gelegenheid van een theemiddag in „Amicitia" een zeer interessante causerie over de folklore van Suriname, waarin hoofdzakelijk de verschillende hoofddoeken der Kottomissies werden besproken en vertoond. Sprekers vertelkunst boeide de aanwezigen in hoge mate.

AFDELING MAASTRICHT.

Een belangwekkende causerie over Curaçao en de andere West-Indische eilanden werd voor leden en introducés van de afdeling Maastricht op 14 Mei j.l. gehouden door Mr. E. Elias. Deze vlotte spreker wist een duidelijk beeld te geven van de huidige toestanden van land en volk in deze West-Indische eilanden. O.a. voorspelde hij het einde binnen afzienbare tijd van de zeer grote bedrijvigheid op Curaçao als Venezuela t.z.t. het olie-raffineren zelf zal gaan entameren.

DE JAARVERGADERING.

Ter bijzonder attentie van de vertegenwoordigers der afdelingen.

Agenda voor de algemene vergadering, welke gehouden zal worden op Vrijdag 20 Juni 1947 om 11 uur v.m. aan boord van een schip van de Nederlandse Stoomboot-Rederij, gemeerd aan de Maaskade te Rotterdam.

1. Opening.
2. Goedkeuring van de notulen van de vergadering van 21 November 1946.
3. a. Behandeling van het jaarverslag 1946.
b. Goedkeuring van de rekening en verantwoording over beheer in 1946; de begroting 1947 is reeds vastgesteld in de algemene vergadering van 21 November 1946;
c. benoeming van de commissie tot onderzoek der rekening en verantwoording over 1947 (art. 31 sub d van het huishoudelijk reglement). Voorgesteld worden de Heren J. W. van Aalst, J. M. Sloos en L. R. Wentholt.
4. Goedkeuring van de nieuwe samenstelling van het hoofdbestuur (art. 9 lid 2 der statuten).
5. Herbenoeming van de Heren F. van Peski, W. R. Menkman en Ir. M. H. C. Vreede, die ingevolge het bepaalde in art. 14 sub 1 van het huishoudelijk reglement aftreden als lid van het hoofdbestuur en direct herkiesbaar zijn.
6. Rondvraag en sluiting.

TER PERSE

Oude Curaçaoose, Arubaanse en Bonairiaanse families

samengesteld door Dr A. J. C. KRAFFT

DEEL I: f 10.—

Bestellingen kunnen gedaan worden bij:
Mevrouw Dr. N. KRAFFT-VAN MASTENBROEK,
Schiedamsche singel 163a, Rotterdam.

Brengt leden aan!

Nu voor Nederland en Indië alles op het spel staat, nu de ernstigste gevaren overwonnen moeten worden, doen wij een beroep op alle leden: „brengt leden aan!"

Tijdschriften voor Indië

Het hoofdbestuur van het Ned. Rode Kruis doet een beroep op U ten behoeve van Uw land- en rijksgenoten in het verre Oosten, die dringend behoefte hebben aan recente lectuur. Helpt hen door een abonnement op dit blad af te sluiten (door f 6.— te storten op gironummer 14574 van Oost en West) ten name van de afd. BARK, Hoofdbestuur van het Ned. Rode Kruis, Den Haag, dat voor onmiddellijke doorzending zorg draagt. Adressering aan particulieren in Indië is niet mogelijk.

MESKER

PARKSTRAAT 10 - DEN HAAG

WONINGINRICHTING
BINNENHUISARCHITECTUUR

MIDDENSTANDSDIPLOMA. 52 eenvoudige, glasheldere schriftelijke lessen. Uitv. correctie van huiswerk. Eigen tentamens. Universitair gevormde cursusleiders. Bij niet slagen geld terug. Cursusgeld contant f 70.— of f 6.50 per 4 lessen. Wacht niet. Meldt U onmiddellijk aan, dan kunt U in Maart 1947 nog examen doen.

Garage-monteur
(Bovag eisen)

Motorrijwiel-techniek
voor iedere motorrijder

Hogere Alg. Ontwikkeling
2 j. 104 lessen, 13 vakken

Muziekgeschiedenis
10 fraaie lessen

Relaties maken
nieuwe Amerikaanse cursus, 10 lessen

Nationale Volks Universiteit - **Haagse Onderwijs Instellingen**
Willem de Zwijgerlaan 38, Den Haag. Vraagt prospectus

Sexuologie

wetenschappelijke cursus o.l.v. arts. Alleen voor volwassenen. 10 lesdictaten

Beleefdheidsleer

onze succes-cursus 10 lessen, f 10.—

Gelaatsverzorging

de cursus voor iedere vrouw

ER IS
MAAR
ÉÉN

Klokken-Dokter

in Den Haag, RUYSDAELSTRAAT 72-129

met de grootste reparatie-inrichting

op het gebied van antieke klokken

zoals: staande klokken met en zonder speelwerk, Engelse tafelklokken met maan en datum, Friese klokken, stoel- en staartklokken met en zonder maan en datum, scheepjes enz.

Met de meest moderne uurwerken het aangewezen adres

ALLE ONDERDELEN VOORRADIG

Unox

fijnste
vleeschwaren

UAI 0365

Engageert voor Uw Voorstellingen, Feesten, Partijen, het
„Musica Cabaret” van „MARTIN RIJKEN”
Uitsluitend prominente Ned. artisten en musici
Verstrekt U vrijblijvend alle gewenste inlichtingen

MARTIN RIJKEN

Artiest en Ondernemer, Nieuwe Binnenweg 346b
ROTTERDAM (West) Telefoon 30126 (K 1800)

Programma's in iedere prijs en genre

NEDERLANDSCH
INDISCHE **HANDELSBANK**, N.V.

AMSTERDAM - Singel 250
ROTTERDAM - Mathenesserlaan 235
's-GRAVENHAGE - L. Vijverberg 11

**Behartiging van
Uw belangen
in Indië en het
Verre Oosten**

DEVIEZENBANK

J. & K. SMIT'S | Scheepswerven
KINDERDIJK | Machinefabrieken

Baggermaterieel

Goud- en Tinmolens

Zeesleepboten

Vracht- en Passagiersschepen

Stoommachines

Scheeps- en Landketels

**SMIT-M. A. N.
DIESELMOTOREN**

„Snatager” Bureau voor
Recherche en Informatie
's-Gravenhage

**INFORMATIES EN NASPORINGEN
OP ELK GEBIED**

Stationsweg 133c, Telefoon 116510—110565

Bij Uw bezoek
aan Rotterdam

„L' Ambassadeur”

ROCHUSSENSTRAAT 172
Cor van Eck

Stichting Indische Documenten